

nr 2/2020

Sammanträde torsdagen den 6 februari 2020 klockan 18:30 – 21:05 Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning, Slakthusplan 8A, Johanneshov

Ledamöter

Gustav Johansson (M) ordförande
Veronica Palm (S) vice ordförande
Henrik Virro (M)
Erika Wing (M)
Jonas Nilsson (M) §§ 1-13, §§ 15-26
Urban Rybrink (L)
Ola Gabrielson (MP)
Christina Peterson (C)
Gisela Norrman (S)
Vakant (S)
Hassan Jama (V) §§ 1-11
Lena Rydblom (V)
Tobias Karlsson (SD)

Ersättare

~~Kristina Katajikko (M)~~
Camilla Hane (M)
Björn Wredberg (M)
Erik Engstrand (M)
Ulrika Strömberg (L)
Nickie Excellie (MP)
Elisabet Abelson (C)
Bo Hansson (S)
Halahen Zaidane (S)
Simon Pittuco (V)
~~Amalia Engström (V)~~
Inge Pihlström (SD)
Lisa Palm (Fi)

Tjänstgörande ersättare

Bo Hansson (S) tjänstgör för vakant (S)

Simon Pittuco (V) tjänstgör för Hassan Jama
(V) §§ 12-20

Tjänstepersoner

Stadsdelsdirektör Anders Carstorp, avdelningscheferna Anette Appelberg, Veronica Starck, Jeanette Holmqvist, Leif Kananen och Karin Åberg biträdande avdelningschef, Christina Agewall, ekonomichef Fredrik Karlsson, stabschef Anna Larsson, enhetschef Pierre Persson, nämndsekreterare Magnus Hillborg

Personalföreträdare

Daniel Knudsen (Saco)

Justering 2020-02-11

Sekreterare

Magnus Hillborg

Ordförande

Gustav Johansson (M)

Justerare

Veronica Palm (S)

§ 1

Val av justerare och dag för justering

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd utsåg vice ordförande Veronica Palm (S) att tillsammans med ordföranden Gustav Johansson (M) justera dagens protokoll. Justering sker tisdagen den 11 februari 2020

§ 2

Fastställande av dagordning

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fastställde den utsända dagordningen.

§ 3

Åtgärder i Snösätra industriområde

Svar på medborgarförslag

Stadsdelsnämndens beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på medborgarförslaget.

Ärendet

En person har skickat in ett medborgarförslag till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Personen vill att Snösätra upplageområde rustas upp så att det blir en finare och tryggare plats. Snösätra upplageområde är ett industriområde i närheten av Rågsved. Personen vill bland annat att byggnaderna ska skyddas med kulturminnesmärkning och att det ska bli lättare för konstnärer och hantverkare att arbeta i Snösätra.

Förvaltningen tycker att medborgarförslaget är bra och ska under nästa år arbeta med att göra Snösätra upplageområdet finare och tryggare. Förvaltningen har fått ett uppdrag av politikerna i Stockholm att börja undersöka hur Snösätra kan bli bättre. Förvaltningen kommer börja arbetet med detta under januari 2020.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 15 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/519.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Veronica Palm m.fl. (S) och Hassan Jama m.fl. (V) lämnade ett gemensamt särskilt uttalande med instämmande av Lisa Palm (Fi) i form av ersättaryttrande:

Vi tycker det är bra att förvaltningen har påbörjat samarbete med exploateringskontoret och kulturförvaltningen för att skapa och bevara en kulturplats i Snösätra upplageområde. Denna intressanta kulturplats har uppkommit spontant på enskilda medborgares initiativ – och vuxit till att även locka besökare och kulturutövare långväga ifrån till platsen. Samtidigt har staden omvandlat tidigare Rågsveds Friområde till Rågsveds Naturreservat 2018-05-28 och dessa två händelser bidrar till att höja kvaliteten för Vantörs fritids- och kulturliv. Detta, tillsammans med andra aktörer i lokalsamhället såsom Cyklopen, High Valley Skatepark, m.fl. har satt Vantör på kartan för både invånare, besökare och kulturarbetare.

Vi instämmer i det inkomna medborgarförslaget EÅV 2019/519 från Snösätra intresseförening m.fl. – i alla deras 5 punkter (med vissa tillägg):

- 1. Bevara och kulturminnesmärk hela industriområdet*
- 2. Låt Trafikkontoret ansvara för väghållningen året runt för både Snösätravägen och Snösätragränd*
- 3. Stöd och hjälp för att tillgängliggöra området mer för både näringsidkare och besökare*
- 4. Sanera bland hyresgäster/arrendatorer med tydliga kontrakt som anger följande regler:*
 - a) 1-årskontrakt för seriösa och skötsamma hyresgäster/arrendatorer*
 - b) Fullt eget ansvar för sophämtning o.dyl. (kretsloppstänk)*
 - c) Förbud andrahandsuthyrning av hela eller delar av ett arrende*
 - d) Underlätta för intresserade, ex.vis konstnärer och hantverkare att etablera sig i området.*

Vi vill också att vi stödjer byggnationer för verkstäder åt konstnärer och hantverkare, samt även caféverksamhet i området för att ytterligare stärka områdets levande kulturliv. Att ta tillvara på lokala utövares engagemang och kunskaper om området är centralt i den fortsatta utvecklingen.

Viktigt är också att hitta en hållbar lösning för saneringen i området. Här kan staden ta chansen att pröva biologiska saneringsmetoder istället för att riskera att sprida luftburna föroreningar som kan ske vid mekaniska saneringsmetoder. Här vill vi även att den södra delen av Snösätra industriområde täcks av kulturminnesmärkningen, efter saneringen så att även den delen kan få en framtida koppling till den norra delen.

§ 4

Anslagstavlor i Årsta

Svar på medborgarförslag

Stadsdelsnämndens beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på medborgarförslaget.

Ärendet

En person som bor i Årsta har skickat in ett förslag som handlar om de anslagstavlor som finns utomhus i Årsta. Anslagstavlorna får användas av alla som bor i ett område. Personen som skickat in förslaget vill att det ska finnas fler regler för hur tavlorna får användas. Bland annat att det inte ska vara tillåtet att sätta en affisch över någon annans affisch och att affischerna inte får vara hur stora som helst.

Förvaltningen tycker att förslagen är bra men tycker att de regler som redan finns räcker. Det kan vara bra att sätta upp reglerna på anslagstavlorna för att göra det enklare att följa dessa.

Förvaltningen ska undersöka om det går att sätta upp en hänvisning till hemsidan på alla anslagstavlor.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 7 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/702.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 5

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds verksamhetsberättelse 2019

Stadsdelsnämndens beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelsen med bokslut 2019 inklusive bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden begär ombudgetering med 2,2 mnkr för trygghetsinvestering.
3. Stadsdelsnämnden godkänner förskolans kvalitetsredovisning 2019.
4. Stadsdelsnämnden fastställer beloppsgränsen för poster som har periodiserats manuellt till 20 000 kronor per tillfälle.
5. Nämnden beslutar att ackumulerat netto om 37,6 mnkr avseende resultatenheterna överförs till 2020.
6. Vantörs kommunala hemtjänst avslutas som resultatenhet till 2020.
7. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Verksamhetsberättelsen har sammanställts av förvaltningens stabsfunktion i samarbete med övriga avdelningar. Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen den 28 januari. Rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet behandlar ärendet den 31 januari respektive 3 februari.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 23 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/661.

Yrkande

1. Tobias Karlsson (SD) yrkar att bifall till stadsdelsförvaltningens förslag, samt
2. att därutöver anföra

Stycke 1.1 – människor är självförsörjande och vägen till arbete svenskkunskaper är kort

*Den svepande formuleringen "sviktande konjunktur" är bristfällig. Enligt konjunkturbarometern i januari har det kommit starkare signaler än förväntat från både tillverkningsindustrins, bygg- och anläggningsverksamhet, och från dagligvaruhandeln. Endast 6,3% (15%*42%) av det totala antalet hushåll med försörjningsstöd har kommit i arbete under året. Detta visar att vägen till arbete*

för många hushåll inom vår stadsdel inte alls är kort. Sverigedemokraterna anser att det finns skäl att misstänka strukturella anledningar i stället för ”konjunkturläge” som anledning till brist på självförsörjande för vissa individer i stadsdelen. Vidare menar vi att otydligheten är mycket stor huruvida vägen till svenskkunskaper är kort.

Vi misstänker att bristande krav på svenskkunskaper i kombination till ett alltför tillmötesgående agerande med att tillhandahålla tolk på modersmål mm gör att vägen till svenskkunskaper skulle kunna vara betydligt kortare. Vi ser gärna åtgärder inom detta område. Därutöver ser vi hur Sveriges migrationspolitik leder till fortsatt inflyttning av utrikesfödda människor, till exempel har det nyligen kommit stora familjer som är kvotflyktingar till vår stadsdel. Detta gör det svårare att leva upp till målet om att vägen ska vara kort till arbete och kunskaper i svenska.

Stycke 1.2 – trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Tryggheten är otillfredsställande, framförallt i områdena Gullmarsplan och Rågsved. Polisen har varit alltför långsamma med att installera övervakningskameror, eftersom de inte kommer att installeras och tas i bruk förrän i slutet av 2020. Tryggheten för unga har minskat i det avseendet att antalet orosanmälningar har ökat med 19% och antalet tvångsomhändertagningar har ökat med cirka 100% på ett år. I den nationella trygghetsundersökningen (2017 - 2018) är det drygt 30% av invånarna i vår stadsdel som känner sig otrygga eller som avstår ifrån att gå ut sent på kvällen. Vi anser att detta är en alarmerande hög siffra.

Antalet anmälda sexualbrott ökade kraftigt från 1 per 860 invånare för år 2003 till 1 på 450 invånare för år 2010. Antalet anmälda sexualbrott ligger fortfarande på en alldeles för hög nivå, med cirka 1 anmält sexualbrott per 500 invånare för år 2019 i vår stadsdel (BRÅ statistikdatabas). Om man rensar för att cirka hälften är män och att det nästan alltid är kvinnor som anmäler ett sexualbrott så innebär det att nästan 1 av 200 kvinnor i vår stadsdel anmäler ett sexualbrott varje år, vilket är synnerligen allvarligt.

Antalet anmälda fall av bedrägeri mot äldre och personer med funktionsvariation har fyrdubblats i Sverige från cirka 5 000 fall till över 20 000 fall (källa BRÅ). Till viss del beror ökningen på nya brottskoder inom polisen. Det innebär att denna brottslighet är betydligt allvarligare än man tidigare har trott, och en viktig anledning till otrygghet bland äldre. Därför anser vi att förvaltningen borde ha redovisat hur detta problem ser ut i vår stadsdel, och vilka preventiva åtgärder som förvaltningen har- och kommer att sätta in.

Det har inträffat fem skjutningar under 2019 i områdena Dalen, Rågsved, Årsta (2st) och Östberga. Skjutningar är ett mycket stort samhällsproblem som i hög grad bidrar till att öka otryggheten bland invånarna. Tyvärr har varken det vänsterliberala regeringsunderlaget i riksdagen eller den grönbå majoriteten i Stockholms stad kunnat hantera detta problem på ett tillfredsställande sätt.

Gustav Johansson (M) yrkar att nämnden ska besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden Gustav Johansson (M) ställer Tobias Karlssons (SD) yrkande mot sitt eget yrkande och finner att nämnden beslutar i enlighet med hans eget förslag.

Reservation

Tobias Karlsson (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

Särskilda uttalanden

Veronica Palm m.fl. (S) lämnade ett särskilt uttalande:

Först vill vi framföra vårt varmaste tack till alla de medarbetare runt om i stadsdelen som får vår verksamhet att fungera varje dag året om. Trots dessa kraftanstängningar i förskolor, medborgarkontor, omsorgsboenden, hemtjänstteam, parklekar, förvaltningskontoret och på många flera ställen så börjar den nya blågröna majoritetens prioriteringar ge effekt. I verksamhetsberättelsen för 2019 kan vi nu se att skattesänkningar fått gå före verksamhet till våra medborgare.

I opposition kritiserade de blå bristen på trygghet och parkskötsel. I redovisningen av brukarundersökningar ser vi att i dessa frågor har nöjdhetsgraden minskat. Medborgarna är mindre nöjda med tryggheten och parkskötseln. Likt förvaltningen anser vi socialdemokrater att det skulle finnas ett värde i att mäta trygghet områdesvis för att få en än bättre bild av var bristerna är som störst. Dessutom är det högst troligt olika saker som medborgare oroar sig för i olika delar av vår stadsdel.

Både i verksamhetsplanen och i det löpande arbetet den senaste tiden saknar vi uppföljning av arbetet med lokala utvecklingsplaner (LUP). Vi är oroade att det beror på att det inte varit offensivt. Vi drar också slutsatsen att det går att härleda till att förebyggande arbete i just dessa områden inte får tillräckliga resurser. Vår oro är att tystnaden gör att problem kan växa sig stora innan de

når till nämndens kännedom och då blir mer kostsamt att åtgärda, framför allt kostnad räknat i mjuka värde: Barn och unga som inte får den möjlighet till framtidsstro som de borde ha rätt till eller områden där tryggheten för medborgare rasar.

Sommarlovet är en utsatt tid för många unga i vår stadsdel. Vi socialdemokrater ökade antalet feriejobb under vår tid vid makten, men nu ser vi hur den blå majoriteten fick ökningen att stagnera och tom minska något. Vi kan inte låta bli att snegla på verksamhetsplanen för 2020 där den stora nedskärningen, en halvering, sker.

Det är glädjande att antalet sjukskrivna sjunker, om än marginellt. Inom äldreomsorgen har det satsats på hälsosamtal vilket vi tycker är viktigt. Vi Socialdemokrater vill lyfta barnskötare och förskolelärarnas tuffa arbetssituation. Det är inte i förskolan som sjukskrivningar sjunker, tvärtom! Det är också oroande att antalet förskolelärare sjunker. Medför det att arbetsbelastningen ökar för de förskolelärare som är kvar eller får våra barnskötare ta ett ansvar de inte har betalt för? Det är positivt att arbetet med heltid som norm fortsätter. Vi får oroande signaler i samband med verksamhetsberättelsen som ger en bild av att arbetsmiljö och schemaläggning hindrar personal som egentligen vill öka sin arbetstid att gå upp i arbetstid.

De sköra och omsorgsberoende äldre är medborgare staden har ett särskilt moraliskt ansvar att ge den bästa servicen. När vi i verksamhetsberättelsen ser att äldre som har hemtjänst möter flertalet personal som de inte kan överblicka så är det oroväckande. Kontinuiteten inom hemtjänsten är inte uppfyllt – 12,5 anställd/ 2 veckor/1 hemtjänsttagare ger inte den blågröna majoriteten godkänt.

Värdegrunder har betydelse inom äldre vården för att ge personligt bemötande med empati mot de äldre. De äldre måste ha en trygg hemgång när de skrivs ut från sjukvården. Tidigare brister måste åtgärdas. Den blågröna majoritetens tilltro till vinster och riskkapitalister inom vården framför de äldres behov är oroande. Vår syn på värdegrund är att medel avsedda för de äldre till 100 procent skall användas till de äldres vård. Skattesänkningar är inget värdegrundsarbete.

Vi kan inte nonchalera larmrapporter kring ungas psykiska ohälsa och mycket pekar på att psykisk ohälsa bland unga är ännu mer utbredd i socioekonomiskt utsatta områden. Att den politiska majoriteten då nedprioriterar utjämnande arbete generellt är oroande och slår hårt mot både unga i de mest utsatta områdena och mot hela iden om ett samhälle som håller ihop. Till skillnad från

vad verksamhetsberättelsen vittnar om behövs fler kultur- och fritidssatsningar i vår stadsdel.

Att antalet vräkningar ökar är oroväckande. Vräkningsförebyggande arbetet har inte fungerat. Vi ser att det finns en oklarhet kring ansvarsfrågan inom förvaltningen, som måste åtgärdas. Barnfamiljer har prioriterats vilket är bra men om arbetet fungerat bättre hade förmodligen fler kunnat bo kvar. För oss socialdemokrater finns ingen lägre ambition än att inget enda barn ska drabbas av vräkning.

Vi socialdemokrater i Enskede Årsta Vantör är stolta över förskolan. Samtidigt ser vi hur nedskärningarna nu börjar äta sig in även här med lägre fokus på språkförskola och modersmål i förskolan. Kanske allra tydligast syns det på hur de barn som fått syskon eller vars föräldrar råkat ut för sjukdom eller arbetslöshet drabbas genom att deras tid på förskolan begränsas. Vi socialdemokrater reagerar på att majoriteten inte minskar sociala problem och inlärningssvårigheter genom att öka antalet timmar med specialpedagog och språkstöd till de barn som behöver. På förskolorna i Snösätra har det gjorts ett våldsförebyggande arbete som fallit väl ut och är värt ett positivt omnämnande. Vi önskar att det frigörs resurser för att detta ska kunna spridas till fler förskolor i hela stadsdelen. Våld mot barn är ett problem som finns överallt och måste utrotas med samma emfas i alla delar av vår stadsdel.

Avslutningsvis vill vi betona vikten av att våra nyanlända får tidig samhällsvägledning och stöd att finna vägar in i samhället och till en egen försörjning. Medborgarkontor med generösa öppettider ute i olika delar av stadsdelen skulle kunna göra än större insats för denna grupp medborgare och därmed för hela stadsdelen.

Hassan Jama m.fl. (V) lämnade ett särskilt uttalande:

Vi tackar personalen i förvaltningen och i entreprenader med flera verksamheter som finansieras med nämndens budget, för ett bra arbete utifrån de förutsättningar som ges.

Verksamhetsberättelsen speglar den passiva blågröna majoritetens ambitioner. Verksamhetsberättelsen handlar om hur det har gått med budgeten och målen för bl.a. de politiska målen för fritid, förskola, äldreomsorg, socialtjänst och stadsmiljö som förvaltningen ansvarar för. Nämnden klarar de flesta av de blågrönas mål, men detta säger inte allt. Verkligheten är mer komplex än vad de

blågröna som styr stadsdelen vill ge till känna och när man inte når målen vill man anpassa dessa.

Den blågröna majoriteten har inte invånarna i fokus. De som prioriteras bort först är de människor med störst behov av stöd. Trots alla uppfyllda mål är verkligheten den att blågröna majoriteten under året påbörjat den sedvanliga liberalkonservativa nedmonteringen av välfärden. Skattesänkningar, kommande privatiseringar av välfärdstjänster, försäljningar av stadens tillgångar samt ombildningen av allmännyttans hyreslägenheter dränerar den offentliga ekonomin när invånarnas gemensamma tillgångar i princip förskingras.

Den blågröna majoritetens mål har varit alldeles för restriktiva. Vänsterpartiet har en mycket mer ambitiös plan för stadsdelsnämnden.

Vänsterpartiet vill att Enskede-Årsta-Vantör vara en stadsdel för alla. Vänsterpartiet vill att Enskede-Årsta-Vantör ska vara en stadsdel för alla, oavsett social och etnisk bakgrund. Vi ska vara en ekologiskt hållbar, rättvis, trygg och tillgänglig del av Stockholm. Verksamheten ska genomsyras av ett barn- och ett genusperspektiv. Enskede-Årsta-Vantör ska vara en trygg och ren stadsdel att leva och vistas i, och en spännande del av en jämlik, jämställd och klimatsmart stad.

För Vänsterpartiet går vår gemensamma välfärd före skattesänkningar och företagets intresse av att göra stora vinster på våra skattepengar. Inga verksamheter inom vård, omsorg, socialtjänst och förskola ska konkurrensutsättas. En stor del av driften av gemensamt finansierade verksamheter ligger idag hos vinstdrivande företag. Vi vill satsa på verksamhet av hög kvalitet i egen regi, vilket förvaltningen med bravur har visat går att göra. Stadsdelsnämnden ska återta verksamheter från entreprenaddrift till egen regi när de nuvarande avtalen löper ut. Inga riskkapitalbolag som pressar ned kostnaderna för att sedan föra ut pengarna till utländska skatteparadis ska anlitas. Däremot ser vi gärna att idéburna verksamheter kompletterar verksamhet i egen regi.

Nämndens budget kunde varit större och förvaltningens förutsättningar bättre Stockholm är en resursstark stad. Men den blågröna majoriteten vill få det att låta annorlunda för att släta över effekterna av deras skattesänkningar.

Vänsterpartiets budgetförslag skulle för 2020 ge stadsdelsnämnderna ett tillskott med totalt 617 miljoner kronor, Enskede-Årsta-Vantörs del av dessa pengar skulle innebära drygt 67,5 miljoner kronor i tillskott till våra kärnverksamheter.

Med Vänsterpartiets budget hade människors behov och preferenser fått styra, nödvändiga investeringar kunnat göras.

I stället får vi läsa en verksamhetsberättelse som präglas av nedskärningar och ogenomtänkta effektiviseringar. Trots att vi har flera prisbelönta och viktiga verksamheter i egen regi fortsätter den blågröna majoriteten det ideologiska och strategiska arbetet med att sälja ut verksamheterna. Det skapar osäkerhet och är påfrestande inte minst för enskilda, anhöriga och personalen.

Stadsdelen blir vingklippt i arbetet för trygghet, bekämpande av barnfattigdom, ohälsa, arbetslöshet, segregation, hemlöshet och i klimat- och miljöarbetet.

Vi vill särskilt lyfta fram att den blågröna majoritetens styre under 2019 har inneburit följande:

- Åtgärder för att bryta segregationen och öka den hållbara tryggheten har fått stå tillbaka till förmån för kostnader för kameror och ordningsvakter.

- Fryshusets lyckosamma och uppskattade arbete i Östberga hotas.

- Föreningsbidragen har skurits ned väsentligt. Organisationer ska inte behöva dra ner på sin närvaro i våra områden.

- Feriejobben har skurits ned väsentligt.

- Badbussarna har dragits in.

- Vi ser en bristande dialog med medborgarna. Enskede-Årsta-Vantör utgörs av ett stort geografiskt område, områden med olika förutsättningar och behov. Medborgardialoger och andra former av strukturerade demokratiska aktiviteter behöver spridas till fler områden.

- Generella effektiviseringar i handläggningen av bistånd, stöd och service genomförs utan en analys av konsekvenserna för de enskilda och deras anhöriga. Exempelvis visar verksamheterna ett överskott i socialpsykiatri med flera miljoner kronor. Anledningen är lägre kostnader för beviljade insatser än budget kontinuerligt arbete med att öka kostnadsmedvetenheten vid handläggning av ärenden. Detta sker helt utan en analys vad detta har fått för effekt för brukarna eller har den psykiska hälsan plötsligt blivit bättre från ett år till ett annat? Ingen som har behov ska nekas stöd pga. effektiviseringskrav från politiker och chefer.

- Träfflokaler ska inte behöva stängas ned.

- *Fritidsgårdarna ska inte behöva dra ner på sina verksamheter.*
- *Förskolegrupperna måste minska och förskolelärares arbetsmiljö förbättras.*
- *Trots att hemtjänstens anställda arbetar under orimliga förhållanden, vilket påverkar personalen och brukarna, ställer den blågröna fortsatta krav på ökad produktivitet.*
- *Kulturutbudet har begränsats och fokuserats till en avgränsad geografisk yta, trots att Enskede-Årsta-Vantör är till ytan och befolkningen en väldigt stor stadsdel.*
- *Flerbostadshus ska i samverkan inte nekas i resursstarka områdena.*
- *Ungdomsmottagningen i Gullmarsplan behöver avlastning.*

Verksamhetsberättelsen missar halva verksamheten – entreprenader har en egen fil. Verksamhetsberättelsen säger alldeles för lite om hur det har gått för entreprenader och andra privat drivna och offentligt finansierade verksamheter. De motsvarar en stor del av nämndens budget. Bristen på insyn i det samlade resultatet är en allvarlig demokratibrist. Många beslut fattas bakom stängda dörrar i företagets styrelser. Vi förtroendevalda kan inte stå till svars inför medborgarna och det blir otydligt för medborgarna vem de ska ställa till svars.

Vi ser välfärden som en förutsättning för att kunna utjämna människors levnadsvillkor. Vi tar avstånd från målen att privatisera till varje pris, som riskerar att öka segregeringen. Vetenskapligt stöd saknas för att konkurrensutsättning ökar kvaliteten.

Ersättaryttrande

Lisa Palm (Fi) lämnade ett ersättaryttrande:

Med vår budget hade stadsdelens verksamhet under året haft en annan inriktning. I stället för det grönbåa styrets skattesänkningar, utförsäljningar och nedskärningar hade vi valt att satsa mer på välfärden för att säkerställa en god uppväxt och ålderdom för alla barn och äldre samt goda arbetsvillkor för personalen. Vi hade valt att satsa på jämställdheten, för att öka kvinnors och tjejers trygghet och öka utrikesfödda kvinnors möjligheter att få ett arbete och bli självförsörjande.

Istället för att skära ner på barn och ungas fritid, som fritidsgårdar och parklekar, hade vi fortsatt att satsa på ungas fritid och organisering. Dels för att skapa en meningsfull fritid för stadsdelens alla barn och dels för att unga ska få möjligheten att öka och höja kunskapen om sina och andras rättigheter.

Vi hade också storsatsat mot våldet, både i hemmet och på gatan. Ett intensifierat arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är något som vi påbörjade under det rödgrönrosa styret, det är något vi vill utveckla och önskat att staden centralt tog fram en hederscertifiering för att socialtjänsten.

Tryggheten på gatan är en viktig fråga för Feministiskt initiativ. Under förra året inkom och genomfördes ett medborgarförslag om feministiskt trygghetsinventering för att uppmärksamma bristfällig stadsmiljö. Det visar på det stora behov och engagemang som finns bland stadsdelens invånare. Det är något som vi behöver ta till vara på och fortsätta arbeta med feministiskt stadsplanering, likt förvaltningen tidigare arbetet vad gäller grön- och parkmiljö.

Vi är djupt oroade för hur årets budget ska falla ut över Enskede-Årsta-Vantör, när fortsatta nedskärningar i välfärden väntar från den grönblå majoriteten. Som verksamhetsberättelsen från 2019 konstaterar är kvinnor med utomeuropeisk bakgrund överrepresenterade bland stadsdelens arbetslösa. Förvaltningen har arbetat aktivt för att nå fler kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden, och fler kvinnor får idag OSA-anställ än tidigare - vilka majoriteten av tidigare har tillgått män. Det är positivt. Men vi har fortfarande ett mycket stort arbete framför oss. Vi vill utöka det framgångsrika arbetet med stadsdelsmammor i enlighet med Feministiskt initiativs förslag till verksamhetsplan för 2020 för att möta de stora behov som finns bland långtidsarbetslösa kvinnor i vår stadsdel. Dessutom är det problematiskt att styret i staden väljer att skära ner ytterligare på arbetsmarknadsåtgärder i en tid av växande rasism och sociala motsättningar. Risken blir att barnen får betala priset. Ökad socioekonomisk utsatthet är inte vägen mot ökad trygghet.

§ 6

Återuppta planering till kulturpark Snösätra, Rågsved

Svar på skrivelse från (S)

Stadsdelsnämndens beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Ärendet

Veronica Palm med flera (S) har lämnat en skrivelse till Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd. Skrivelsen handlar om Snösätra upplagsområde som är ett litet industriområde i närheten av Rågsved.

I fråga ett undrar hon vad som händer med samarbetet mellan stadsdelsförvaltningen och föreningar som finns i Rågsved. I fråga två undrar hon vad som händer med förvaltningens tidigare arbete med att skapa en kulturplats i Snösätra upplageområde. Och i fråga tre undrar hon varför det inte skapats en tillfällig kulturplats i Snösätra upplageområde under sommaren 2019.

Förvaltningen svarar på de tre frågorna. Förvaltningen ska under 2020 arbeta med att försöka skapa en kulturplats i Snösätra upplageområde. Förvaltningen ska undersöka om detta är möjligt. Förvaltningen ska göra detta arbete tillsammans med exploateringskontoret och kulturförvaltningen. Förvaltningen tycker också att det är viktigt att föreningarna som finns i Rågsved får vara med i arbetet.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 9 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/633.

Yrkande

1. Tobias Karlsson (SD) yrkar att bifall till stadsdelsförvaltningens förslag till beslut, samt
2. att därutöver anföra

Vi ställer oss tveksamma till att skapa en kulturpark eftersom området ifråga är både belamrat av skrot och sannolikt förgiftat av diverse miljögifter. Vid planeringen av ny verksamhet i området bör man ta i beaktande de omfattande kostnader som tillkommer vid sanering av området.

Gustav Johansson (M) yrkar att nämnden ska besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden Gustav Johansson (M) ställer Tobias Karlssons (SD) yrkande mot sitt eget yrkande och finner att nämnden beslutar i enlighet med hans eget förslag.

Reservation

Tobias Karlsson (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

Särskilt uttalande

Veronica Palm m.fl. (S) och Hassan Jama m.fl. (V) lämnade ett gemensamt särskilt uttalande med instämmande av Lisa Palm (Fi) i form av ersättaryttrande:

Vi tycker det är bra att förvaltningen har påbörjat samarbete med exploateringskontoret och kulturförvaltningen för att skapa och bevara en kulturplats i Snösätra upplageområde. Denna intressanta kulturplats har uppkommit spontant på enskilda medborgares initiativ – och vuxit till att även locka besökare och kulturutövare långväga ifrån till platsen. Samtidigt har staden omvandlat tidigare Rågsveds Friområde till Rågsveds Naturreservat 1918-05-28 och dessa två händelser bidrar till att höja kvaliteten för Vantörs fritids- och kulturliv. Detta, tillsammans med andra aktörer i lokalsamhället såsom Cyklopen, High Valley Skatepark, m.fl. har satt Vantör på kartan för både invånare, besökare och kulturarbetare.

Vi instämmer i det inkomna medborgarförslaget EÅV 2019/519 från Snösätra intresseförening m.fl. – i alla deras 5 punkter (med vissa tillägg):

- 1. Bevara och kulturminnesmärk hela industriområdet*
- 2. Låt Trafikkontoret ansvara för väghållningen året runt för både Snösätravägen och Snösätragränd*
- 3. Stöd och hjälp för att tillgängliggöra området mer för både näringsidkare och besökare*
- 4. Sanera bland hyresgäster/arrendatorer med tydliga kontrakt som anger följande regler:*
 - a) 1-årskontrakt för seriösa och skötsamma hyresgäster/arrendatorer*
 - b) Fullt eget ansvar för sophämtning o.dyl. (kretsloppstänk)*
 - c) Förbud andrahandsuthyrning av hela eller delar av ett arrende*
 - d) Underlätta för intresserade, ex.vis konstnärer och hantverkare att etablera sig i området.*

Vi vill också att vi stödjer byggnationer för verkstäder åt konstnärer och hantverkare, samt även caféverksamhet i området för att ytterligare stärka områdets levande kulturliv. Att ta tillvara på lokala utövares engagemang och kunskaper om området är centralt i den fortsatta utvecklingen.

Viktigt är också att hitta en hållbar lösning för saneringen i området. Här kan staden ta chansen att pröva biologiska saneringsmetoder istället för att riskera att sprida luftburna föroreningar som kan ske vid mekaniska saneringsmetoder. Här vill vi även att den södra delen av Snösätra industriområde täcks av kulturminnesmärkningen, efter saneringen så att även den delen kan få en framtida koppling till den norra delen.

§ 7

Tilldelning parkinvesteringar Söderförort

Stadsdelsnämndens beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutar att tilldela ABTOT Mark och anläggning AB, organisationsnummer 556909-1548 som nummer ett avropsordningen, Bite Mark & anläggning Sverige AB, organisationsnummer 556636-6877 som nummer två avropsordning i ramavtalet för markarbeten vid parkinvesteringar, större underhållsinsatser och övriga anläggningsarbeten för stadsdelsnämnderna Enskede- Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten- Liljeholmen, Skarpnäck, Skärholmen och Älvsjö.
2. Stadsdelsdirektören får i uppdrag att när tio dagar har gått från det att underrättelsen skickades till anbudsgivarna teckna kontrakt med entreprenören, från och med 2020-05-15 till och med 2022-05-15, med möjlighet att begära förlängning med maximalt 2 år, samt fatta erforderliga beslut i ärendet inför och under kontraktets löptid.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Ärendet

Upphandlingen har genomförts som en förenklad upphandling enligt kapitel 15 i Lagen om offentlig upphandling (LOU). Avtalsstarten är beräknad till 2020-05-15 och avtalstiden är på två år med möjlighet till förlängning i ytterligare maximalt två år.

Två olika entreprenörer tilldelas ramavtal inom ramen för upphandlingen.

Berörda stadsdelsnämnder har genom vidaredelegering beslutat om deltagande samt om ansvar för beslut kopplat till upphandling ska delegeras till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsdirektör.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 20 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/000097.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 8

Uppföljning inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning - Svedmyrabadet

Stadsdelsnämndens beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner rapporten.
2. Entreprenadavtalet förlängs med ytterligare två (2) år from 2020-09-30 till och med 2022-09-30.

Ärendet

Svedmyrabadet vänder sig till personer med funktionsnedsättning. Verksamheten drivs av Svedmyra bad och relax AB sedan 2013.

I november 2019 gjorde förvaltningen ett besök på Svedmyrabadet för att följa upp avtalet. Avtalet kan förlängas på samma villkor ytterligare två år.

Förvaltningen bedömer att Svedmyrabadet är en fungerande verksamhet. Åtgärder i lokalen är planerade. Utveckling av dokument och rutiner genomförs.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 20 december 2019.

Dnr EÅV 2019/744.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 9

Implementering av dataskyddsförordningen – projektrapport från stadsrevisionen

Stadsdelsnämndens beslut

Stadsdelsnämnden har tagit del av rapporten och lägger den till handlingarna.

Ärendet

Stadsrevisionen har granskat hur Stockholms stads nämnder följer dataskyddsförordningen.

Granskningen visar att det finns avvikelser hos alla nämnder och att det kvarstår arbete innan nämnderna uppnår kraven i dataskyddsförordningen. I kommande årsrapporter kommer stadsrevisionen att lämna specifika rekommendationer till varje nämnd.

Stadsrevisionen anser att kommunstyrelsen behöver inta en mer aktiv roll i att styra, stödja och följa upp nämndernas arbete med dataskyddsförordningen.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 7 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/742.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 10

Delegation enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) och förordnande enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)

Stadsdelsnämndens beslut

1. Stadsdelsnämnden delegerar till nedan namngivna tjänstepersoner rätt att enligt 45 § 1 st. 1-2 p. LVM, inom nämndens ansvarsområde, begära handräckning av Polismyndigheten och, i särskilda fall, av Kriminalvården.
2. Stadsdelsnämnden förordnar nedan namngivna tjänstepersoner rätt att enligt 43 § 1 st. 2 p. LVU, inom nämndens ansvarsområde, begära handräckning av Polismyndigheten och, i särskilda fall, Kriminalvården.
3. Stadsdelsnämndens tidigare delegeringar till och förordnanden av tjänstepersoner upphör att gälla.

Vuxna

Enhetschef Tobias Nilsson, biträdande enhetschefer Jeanette Karlsson, Tony Leü, Andrea Johansson Saarinen.

Barn och unga

Avdelningschef Jeanette Holmqvist, enhetschefer Katarina Elfving, Sandra Rosquist, Helena Steen, Jone Källsäter, tillförordnad enhetschef Ann-Christine Gullans, biträdande enhetschefer Lisa Björlin, Malin Lindgren, Marie Rosendahl, Louise Carlström, Eva Mowitz, Jennifer Thunström, Malin Richter, Ann Lasses.

Gruppledare och socialsekreterare vid socialjouren

Ann Dahlgren, Daniel Colegate, Elisabet Lundqvist, Agneta Engström, Lis-Mari Boija, Sanna Eriksson, Frida Allertz, Maria Larsson, Inga-Lill Renhorn Källgren, Louisa Sesti, Lena Wedberg, Feryal Lövfström, Liliana Pellegrino, Martin Karlsson, Gertrud Kleberg, Anna-Stina Wilhelmsson, Mira Fargallo-Dillner, Ida Carnesten, Lydia Hjalmarsson, Inger Åsebo, Mait Fredlund, Liselotte Tronders, Oskar Williamsson, Idil Magan, Fanny Hällberg, Julia Petersson, Carl-Johan Kvist, Eva Thomasson, Millicent Reyes, Marimba Roney, Lena Svärd, Maria Rangborg och Julia Falk.

Ärendet

Stadsdelsnämnden kan begära hjälp av Polismyndigheten och, i särskilda fall, av Kriminalvården för att verkställa vissa beslut. Detta kallas för handräckning.

Beslut om att begära handräckning enligt LVM kan delegeras till tjänsteperson. Det innebär att innehavare av en viss befattning får fatta ett sådant beslut. Beslut om att begära handräckning enligt LVU kan inte delegeras. Däremot kan nämnden förordna särskilda tjänstepersoner att fatta sådana beslut. Ett förordnande är personligt.

Förvaltningen föreslår att nämnden ger namngivna tjänstepersoner rätt att begära polishandräckning enligt 45 § 1 st. 1-2 p. LVM och 43 § 1 st. 2 p. LVU.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 7 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/720.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 11

Val av stadsdelsnämndens pensionärsråd 2020

Stadsdelsnämndens beslut

1. Stadsdelsnämnden utser följande personer till ordinarie ledamöter i pensionärsrådet:

Ulla Andersson
Harry Vikner
Ulf Gran
Bertil Larsson
Elisabeth Skogsberg Arbon

2. Stadsdelsnämnden utser följande personer till ersättare i pensionärsrådet:

Kerstin Denckert
Christina Håll-Björk
Anita Eliasson
Bo Blum
Monica Engelhart

Ärendet

Stadsdelsnämnden fattade beslut om val av pensionärsråd vid sitt sammanträde 2020-01-02. Eftersom det blivit fel med en av nomineringarna behöver nämnden fatta ett nytt beslut.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 13 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/640.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 12

Strategi för att minska risken för att barn, unga och vuxna dras in i kriminalitet

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2019/1507

Stadsdelsnämndens beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ärendet

Stockholms stads socialnämnd har skickat en strategi om hur man ska minska risken att unga dras in i kriminalitet. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd får lämna synpunkter på strategin.

Strategin är uppdelad kring fyra prioriterade utgångspunkter:

1. Systematisk samhandling
2. Förskola, skola och fritid som skyddsfaktor
3. Våldsprevention med ett jämställdhetsperspektiv
4. CIVILSAMHÄLLET.

Förvaltningen är generellt sett positiv till strategin men vill också framhålla att oavsett vilka i samhället som det preventiva och brottsförebyggande arbetet riktas till så bör det så långt möjligt utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är också viktigt att på lokal nivå bygga upp rutiner för att systematiskt följa upp effekterna av insatserna och om möjligt utvärdera dem.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 17 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/598.

Yrkande

1. Tobias Karlsson (SD) yrkar att återremittera förslaget om strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet, samt
2. att därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna anser att denna strategi är på tok för kraftlös i förhållande till de allvarliga problem som vår stad står inför. När kriminella gängstrider pågår på stadens gator inför ögonen på våra medborgare behöver Stockholm handlingskraftiga och effektiva lösningar som ger omedelbara resultat. En

aspekt som vi anser bör få utrymme i kommunens strategi är vikten av att förhindra nyrekrytering genom att i högre grad frihetsberöva och lagföra de kriminella. På så sätt försvårar vi nyrekryteringen av kriminella bland barn och unga.

Vi anser förvisso att staden ska arbeta förebyggande, men det räcker inte. Strategin understryker att män står för en större andel av brottsligheten än vad kvinnor gör, men undviker att nämna att personer med utländsk bakgrund är kraftigt överrepresenterade i brottsstatistiken. När man inte tar hänsyn till alla orsaker blir det svårt att sätta in tillräckliga åtgärder mot kriminaliteten. I strategin står det också att "socialt utsatta" områden är överrepresenterade. Dessa områden präglas av segregering och många människor med utländsk bakgrund. Vi konstaterar att strategin saknar analys eller teori om samhället och orsakssambandet kring kriminaliteten.

Det har nyligen rapporterats om att unga kriminella i vår stad tilldelas förturer i form av bostäder (så kallade försökslägenheter), något motsvarande kommer inte laglydiga ungdomar till del. Vi efterfrågar en utvärdering av dessa förturer. Sverigedemokraterna invänder också mot att politiker ska inskränka barns utveckling och könsidentitet och föreslår därför att arbetet gällande att förhindra könsnormer stryks ur strategin.

Avslutningsvis instämmer vi i förvaltningens påpekanden om att en strategi måste vila på vetenskaplig grund.

Gustav Johansson (M) yrkar att nämnden ska besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden Gustav Johansson (M) ställer Tobias Karlssons (SD) yrkande mot sitt eget yrkande och finner att nämnden beslutar i enlighet med hans eget förslag.

Reservation

Tobias Karlsson (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

Särskilt uttalande

Veronica Palm m.fl. (S) och Hassan Jama m.fl. (V) lämnade ett gemensamt särskilt uttalande med instämmande av Lisa Palm (Fi) i form av ersättaryttrande:

Vi ser mycket positivt på majoritetens vilja att prata mer förbyggande arbete för stadens barn och unga och förstärkt samverkan, men ställer oss frågande till hur strategin ska kunna efterlevas utan målsättningar och tillkomna resurser och en redan allt för ansträngd budget i stadsdelarna. Strategin skulle behöva omarbetas så att mål kan tillföras och nämnders ansvarsfördelning tydliggöras.

Det övergripande målet för strategin är att alla pojkar och flickor, unga män och kvinnor ska ges jämlika förutsättningar för en god framtid utan våld och kriminalitet. Värt att nämna i sammanhanget är att strategin i huvudsak behandlar kriminalitet medan det faktum att vuxnas våld mot barn torde vara ett mycket mer vanligt förekommande problem (44 % av barnen i Sverige uppges ha varit utsatta för våld av en vuxen någon gång) än kriminalitet. Samtidigt som våld mot barn är en avgörande faktor varför man som ung dras in i kriminella nätverk. Stadens barn och ungdomsvård hade förra året över 28 000 anmälningar om barn som misstänks fara illa att hantera, jämfört med ca 17 000 2014. Ca 56 % av dessa anmälningar utreddes förra året varav över 16 000 barn i Stockholm omfattades av en barnavårdsutredning där socialtjänsten bedömde att oron behövde utredas vidare. Skillnaderna mellan stadsdelarna är stora men resurserna inom myndighetsutövningen är idag mer än ansträngda. De relevanta arbetssätt och metoder som staden redan idag arbetar med behöver mer resurser för att inte bara förbli goda intentioner i strategin. En del finansieras idag av den sociala investeringsfonden, som nu behöver permanentas. Kön till föräldrautbildningen behöver minska och resurserna till de sociala insatsgrupperna behöver öka.

Om målet med strategin ska uppnås behövs inte enbart rapporter till kommunfullmäktige utan snarare en politik som tar ojämlikheterna i Stockholm på allvar. Bostadssituationen, tillgången till arbete, förskola, en bra skolgång och en meningsfull fritid ligger enligt forskning till stor grund för barn och ungas möjlighet till en fullgod framtid och där saknar vi Sida 3 (4) ambitioner från majoriteten. Den politik som förs med borttagande av mål om att öka inskrivningsgrad i förskolan, nedskärningar, utbildningar, underskott i stadsdelsnämnderna, indragna timmar på kulturskolan och besparingar på fritidsverksamheten är kontraproduktivt till den nu framtagna strategin.

Strategin uppmanar socialtjänsten att t.ex. använda sig av polisförhör mer för barn och unga som inte är straffmyndiga och att allvarssamtal ska hållas med unga inom 48 timmar när de misstänks för brott, något som idag redan används när socialtjänsten bedömer det nödvändigt. Bedömningen om eventuella polisutredningar för icke straffmyndiga barn är en fråga för professionen och ej för politiken. Allvarssamtalen innebär dessutom att resurser tas i anspråk i den redan ansträngda barn och ungdomsvården vilket gör det särskilt olyckligt att

inte ytterligare resurser tillförs. Det är inte realistiskt att ge socialtjänsten utökat uppdrag utan att tillföra utökade resurser. Den rödgrönrosa majoriteten la mycket vikt och resurser vid att förbättra arbetsvillkoren för socialsekreterare under förra mandatperioden vilket gav goda resultat, något vi ser riskerar att förstöras nu med en alltmer ansträngd budget. Vi anser att politiken ska ge rätt förutsättningar till professionerna som berörs av strategin för att de ska kunna utföra sitt uppdrag och lämna det sociala arbetet med dess bedömningar åt de som kan.

Det är hög tid att satsa på det socialt förebyggande arbetet och prioritera stärkta resurser framför skattesänkningar för att fånga upp unga i riskzonen. Vi anser att staden ska ha en sammanhållen politik för att minska ojämlikheten vilket också stoppar kriminellt inflöde. Annars kommer inte en strategi som denna göra varken till eller från utan snarare bli en pappersprodukt som styr resurserna bort från de som behöver de områden som behöver det mest.

§ 13

Miljöprogram 2020-2023 för Stockholm stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2019/1040

Stadsdelsnämndens beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Ärendet

Kommunstyrelsen fick i budget 2019 i uppdrag att, i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser, revidera Stockholms stads miljöprogram 2016-2019.

Miljöprogrammet är stadens övergripande styrdokument för klimat- och miljöarbete och utgångspunkt för handlingsplaner och riktlinjer som detaljerar genomförandet för en hållbar utveckling på kort och lång sikt. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbete för en klimatsmart och hållbar stad. Programmet har utformats på ett sätt som ska stimulera och stärka samverkan, innovation och kommunikation.

Förvaltningen ställer sig positiv till det nya Miljöprogrammet. Ett ökat fokus på klimatfrågan ligger i linje med Parisavtalet och vikten av att begränsa utsläppen av växthusgaser. Att miljöprogrammet har en sammanhållande funktion över stadens andra miljö- och klimatrelaterade planer ger en tydlighet och överskådlighet för förvaltningen.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 16 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/669.

Yrkanden

1. Veronica Palm m.fl. (S) yrkar att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut, samt
2. att därutöver anföra följande:

Vi socialdemokrater i Enskede Årsta Vantör välkomnar det efterlängtdade miljöprogrammet för åren 2020–2023. Klimatomställningen måste mötas med en radikal politik för att minska vår miljöbelastning och vårt uttag av jordens

resurser. Stockholm är idag en av få städer vars utsläppsminskningar och ambitioner ligger i linje med FN:s 1,5-gradersmål. Vi ska fortsätta vara världsledande, inspirera till klimatomställning och sprida goda exempel från en stad som ligger i framkant. Det kräver samarbete mellan samhällsaktörer, näringsliv, civilsamhälle och medborgare.

Vi socialdemokrater i Enskede Årsta Vantör anser att utöver miljöplanen Stockholm behöver påbörja en lokal "Green Deal" för att göra fler gröna klimatinvesteringar. Man måste ha en plan både för gröna driftinvesteringar på kort sikt och långsiktiga gröna kapitalinvesteringar. Vi måste samtidigt ta itu med finansiering av miljöinvesteringar. Vi socialdemokrater ser dessutom att vi samtidigt måste hantera klimatkris och klyftor. Vi vill inte att högerpopulister motverkar klimatåtgärder för att det inte satsas tillräckligt på förebyggande åtgärder i utsatta områden.

Miljöplanen behöver också planera för att bygga upp en förmåga att motverka skadeverkningar vid en höjning av vattennivån i Östersjön. Dessutom måste mikroplasthantering, medicinhantering och strålskyddshantering hanteras.

Vi socialdemokrater beklagar att stadens miljöprogram, som ska gälla från år 2020, kommit så sent att målsättningarna och indikatorerna inte kan föras in i stadens budget för samma år, eftersom programmet kommer efter att budgeten redan är beslutad i kommunfullmäktige. Vi har länge vetat att ett nytt miljöprogram behövdes tas fram och bli klart i tid för att synkas med budgeten under år 2019. Denna försening innebär i praktiken ett förlorat år för stadens klimatarbete. Det är mycket allvarligt.

Vi vill i likhet med remissvaret från stadens råd för Agenda 2030 framhålla kopplingen till den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Olika grupper i samhället drabbas olika hårt av miljö- och klimatproblem och politiken för att möta klimatproblemen måste gå hand i hand med en aktiv politik för jämlikhet och jämställdhet. Agenda 2030-rådet skriver: Starka insatser i miljöpolitiken och högre klimatambitioner kan, rätt utformat, bidra till att minska olika klyftor i staden som mellan män och kvinnor, stadsdelar och inkomstgrupper. På samma sätt kan insatser för att minska klyftor vara viktiga för att klara av att göra tillräckliga åtgärder för att nå de uppsatta målen. Detta är viktigt och bör höras i det fortsatta arbetet med programmet.

Även ekonomiska aspekter saknas i miljöprogrammet. De föreslagna åtgärderna bör kompletteras med uppskattningar på vad de kommer att kosta. Det blir då tydligt vilka åtgärder som ger störst utsläppsminskningar för varje använd krona.

Dessutom tydliggörs att vissa utsläppsminskningar leder till direkta besparingar, så som energieffektiviserande åtgärder.

Agenda 2030-rådet uppmanar i sitt remissvar staden att sätta vad de kallar aspiratoriska mål, det vill säga tydliga och uppföljningsbara mål som staden arbetar för att nå men som kräver insatser av flera aktörer än staden. Vi håller med om att detta skulle vara ett bra inslag i miljöprogrammet och föreslår att programmet kompletteras med sådana mål, till exempel att inga fossila drivmedel ska säljas inom stadens gränser från år 2030 och att Bromma flygplats ska läggas ner senast år 2038.

Samtliga ärenden som beslutas i ett politiskt organ i Stockholms stad bör innehålla en klimatkonsekvensanalys. På så sätt framgår det av beslutsunderlagen om förslaget kommer att leda till ökade eller minskade utsläpp.

I programmet hänvisas till andra program, till exempel stadens program för inköp 2020-2023. När inköpsprogrammet var på remiss var vi tydligt kritiska mot att det innehöll alltför få och svaga skrivningar om klimat och miljö. När miljöprogrammet nu kom är det tydligt att ambitionerna i miljöprogrammet inte speglas i inköpsprogrammet. Det är diffust vilka klimat- och miljökrav som staden ska ställa i sina upphandlingar, istället för skarpa krav finns bara korshänvisningar och otydlighet. Staden upphandlar för cirka 40 miljarder kronor årligen och en stor del av stadens klimatutsläpp avgörs av upphandlingskraven. Vi är mycket kritiska till att inga skarpa krav ställs på upphandlingar, exempelvis ett generellt krav på nollutsläpp eller klimatneutralitet i alla upphandlingar.

Ett annat dokument som det hänvisas till i miljöprogrammet är en ny handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken. Eftersom utsläppen från transporterna, som står för cirka hälften av de beräknade växthusgasutsläppen i Stockholm, fortsätter att öka är det angeläget med särskilt långtgående krav för just trafiken. Samtidigt beklagar vi att de akuta åtgärder som behöver vidtas saknas i programmet eftersom ännu ett dokument ska inväntas och sedan hänvisas till. Redan nu finns kraftfulla åtgärder som behöver sättas in. Åtgärderna handlar om höjda parkeringsavgifter (i enlighet med stadens parkeringsstrategi), ändrade krav på massgodsfordon (i enlighet med Tungtrafikutredningen), tillskapande av fler samlastningscentraler, införande av ett regionalt förbud av försäljning av fossila drivmedel år 2030 och prioritering av investeringar i infrastruktur för hållbara transporter.

En viktig del i klimatarbetet handlar om att energieffektivisera byggnader. När staden mäter köpt energi istället för faktiskt använd energi (nettoenergi) blir siffrorna missvisande. Det går också emot vad flera tunga organisationer förordar. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att förnybar energi som produceras i anslutning till byggnaden eller på dess tomt inte ska räknas bort från byggnadens energianvändning. Anledningen är att det ger en godtycklig styrning till vissa energianläggningar och till mindre energieffektiva byggnader. Att fokusera på köpt energi styr bort från fjärrvärme i flerbostadshus och lokaler och skulle öka elanvändningen för uppvärmning och minska elproduktionen i kraftvärmesystemet. När vi socialdemokrater skrev en motion om att mäta använd energi istället för köpt energi i stadens miljöprogram fick vi svaret att detta redan görs. Därför är vi väldigt förvånade över att det nya miljöprogrammet reglerar köpt energi och att solceller nämns som ett sätt att energieffektivisera. Solceller är bra, men de ger inte en energieffektivisering, och bör därför istället ha en egen punkt (sidan 23). Indikatorn för att uppnå målet "effektiv energianvändning" måste ändras till "totalt använd energi (nettoenergi) i stadens verksamheter". Detta måste också konsekvensändras i programmet (på sidan 22).

I början av miljöprogrammet finns bra skrivningar om digitaliseringens och den artificiella intelligensens (AI) möjligheter inom effektivisering av energianvändning. Samtidigt nämns inte detta under avsnittet om energieffektivisering av stadens byggnader (sidan 23). SISAB, det enda fastighetsbolag inom staden som nått sina energieffektiviseringsmål, har lyckats just tack vare digitalisering, automatisering och AI. De har utvecklat ett eget digitalt system som samtliga fastighetsbolag i staden kan använda, men ändå är SISAB fortfarande ensamma om att använda systemet. Åren 2012-2018 minskade de sina utsläpp med 18 500 ton koldioxid. Detta kan vara en av de viktigaste åtgärderna för att staden ska kunna minska utsläppen från sina byggnader. Därför måste driftoptimering genom digitalisering, automatisering och AI skrivas in i miljöprogrammet.

I en fotnot till avsnittet om effektiv energianvändning (sidan 22) kan vi läsa att indikatorn för relativ energianvändning inte påverkas av utförsäljningar av fastighetsbestånd. Vi vill ha ett klagörande av hur det ska gå till. Det måste tydliggöras att stadens bolag inte kan uppnå sina energieffektiviseringsmål genom att sälja de byggnader som har sämst energiprestanda.

I programmet står att den stora utmaningen avseende omställningen till ett fossilfritt Stockholm är elektrifieringen (sidan 16). Däremot står ingenting det kanske största hindret för elektrifieringen, nämligen effektfrågan. Redan idag tvingas staden tacka nej till viktiga företagsetableringar på grund av effektbrist,

t.ex. av serverhallar som hade kunnat användas för att värma upp stadens hus. Effektfrågan är med andra ord en avgörande fråga för klimatomställningen. Miljöprogrammet måste därför kompletteras med skrivningar om hur staden ska arbeta med effektfrågan.

Programmets text om ökad recirkulation av materiella resurser saknar mål om hur stadens viktiga återbruksverksamheter kan utvecklas. Det handlar om viktiga institutioner så som biblioteken där böcker lånas istället för att köpas, musikskolan där instrument hyrs istället för att köpas, kulturskolan, sportotek, etc. Detta är också oaser i samhället som inte handlar om att konsumera.

Gällande avsnittet om en ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen saknar vi en av de viktigaste åtgärderna, nämligen återanvändning och återvinning av rivningsmaterial. Vi noterar också att fossilfria byggarbetsplatser nämns, men inte fossilfri byggsektor. Utsläppsminskningarna borde inte begränsas till själva byggarbetsplatsen, utan istället omfatta hela byggprocessen.

När det kommer till avsnittet om upprätthållna funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blåa och gröna infrastruktur nämns anpassad naturvårdsskötsel som en mycket viktig del i arbetet. Stadens 14 stadsdelsförvaltningar ansvarar för skötseln och underhållet av stadens parker och naturmark, inklusive naturreservaten. De stora nedskärningar som gjorts på stadsdelarna på grund av förra årets skattesänkning drabbar naturvårdsskötseln.

I programmet nämns även några punkter där staden ska verka för regelförändringar. Några viktiga regelförändringar handlar om möjlighet att miljödifferenziera trängselskatten och parkeringsavgifterna samt möjlighet att använda trängselskattportalerna till att beivra fordon som olagligt kör in i en miljözon.

1. Hassan Jama m.fl. (V) yrkar att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut, samt
2. att därutöver anföra följande:

Det är glädjande att ett nytt Miljöprogram och tillhörande strategidokument till sist kommer till stånd. Med det sagt är det dock olyckligt att program och handlingsplan kommer så pass försenade då verksamheterna nu ges begränsad eller ingen möjlighet att inarbeta åtgärder i sina verksamhetsplaner. I princip innebär det att program och handlingsplan inte kommer att ha något större genomslag förrän 2021. Att ställa om samhället till en hållbar framtid är vår tids

kanske mest avgörande utmaning, och avgör på många sätt förutsättningarna för all annan politik. Trots många goda intentioner och en mängd lovvärda initiativ tycker Vänsterpartiet att denna mest grundläggande insikt saknas i Miljöprogrammet och att denna avsaknad tar sig uttryck i en rad konkreta ställningstaganden. Det är tydligt att detta program är en kompromiss mellan att sätta tillväxt eller hållbarhet först. Vi är positiva till en politik som förenar omställning med en hållbar tillväxt, så att människors välfärd säkras så långt det är möjligt. Det finns dock tillfällen där ekonomisk tillväxt och ekologisk hållbarhet kommer i konflikt, och en insikt om det klimatnödläge vi befinner oss i innebär att hållbarheten måste gå före i varje sådant fall. I den händelse detta innebär ekonomiska kostnader bör dessa finansieras av de som har mest tillgångar för att därmed säkerställa en rättvis och hållbar omställning. Det är denna kombination av tydligt rättvis- och omställningsperspektiv som saknas i det nuvarande programmet och därför gör att det svävar på målet på flera områden.

Programmet anger helt riktigt att biltrafiken utgör en av de största utmaningarna i omställningen och att den inte minskat i den takt som krävs för att nå målen. Det är förstås också korrekt att det kommer att behövas nationella åtgärder för att ställa om. Men detta förklarar inte den brist på handlingskraft som visas vad gäller stadens egna möjligheter att begränsa biltrafiken. Huruvida det är en övertro på marknadsmekanismer, eftergifter åt röststarka väljargrupper med bil, eller bådadera får redas ut annorstädes, men faktum kvarstår att det saknas åtgärdsförslag som direkt minskar biltrafiken. Vänsterpartiet har drivit tydliga förslag om bilfria dagar, bilfria gator, minskade p-tal, sänkta hastighetsgränser, krav på begränsat antal boendeparkeringstillstånd, översyn av hur stadsplanering kan bidra till stadsutvecklingen för att minimera biltrafik? Alla dessa är åtgärder som skulle minska biltrafiken och därmed utsläpp och problem med buller. Vi saknar också ett livscykelperspektiv på eventuell ökad elektrifiering av såväl privatbilism som transportsektorn då programmet pekar ut elektrifiering som ett sätt att inte behöva minska vägtrafiken. Livscykelperspektivet är viktigt för att inte åtgärder ska leda till ökade utsläpp i staden, i resten av Sverige eller utanför landets gränser.

Målet om minskade växthusgasutsläpp är ställt per invånare och det är alltid ett vanskligt sätt att mäta förändring i dessa sammanhang. Med mål per invånare i en stad som växer kan de totala utsläppen då tillåtas öka, men planetens gränser är absoluta och hållbarheten måste utgå från detta.

Det är bra med ambitioner att utveckla teknik och delningsekonomi, men det är då centralt att man kan säkerställa att det faktiskt leder till klimatnytta och mindre utsläpp – något som staden aktivt måste övervaka. I miljöprogrammet

framhålls också att just delningsekonomi inte säkert leder till minskade utsläpp, vad gäller exempelvis bilpooler kan det snarare leda till mer utsläpp. Frågor som rör näringslivet och hur detta kan bidra till miljö- och klimatarbetet hade behövt finnas med även i stadens näringslivspolicy, men där lyste det dessvärre med sin frånvaro – återigen ett tecken på att näringslivspolitikerna och miljöpolitiken i denna stad inte är samstämmiga.

Vad gäller åtgärder för stadsplanering behöver man utöver kollektivt resande och cykel också inkludera ökade möjligheter att röra sig och resa till fots.

Tidigare har frågan om dricksvattentillgång inte varit ett orosmoment i Sverige men idag ser läget annorlunda ut och med ett förändrat klimat behövs nya lösningar för att minska vattenanvändningen. Vi skulle gärna vilja se fler uppdrag om hur staden kan bidra till fler hållbara och vattenbesparande avloppslösningar. Det borde finnas stora möjligheter att uppmuntra nya lösningar när det sker så mycket nybyggnation i staden.

Den biologiska mångfalden och stadens ekosystem är viktiga att bevara och stärka. Vi anser därför att det inte räcker med uppdrag som begränsar sig till att ta fram mer kunskapsunderlag, utveckla processer, utveckla IT-verktyg och öka miljöövervakningen. Det behövs politiska beslut om hur den biologiska mångfalden och ekosystemet ska säkras och utvecklas, baserat på de kunskapsunderlag som redan finns. Vi måste agera. Dessa beslut måste ges genomslag i all stadsplanering och natur- och parkvård i staden.

Samma problematik återkommer i förslagen som rör buller. Inget av de förslag på indikatorer i miljöprogrammet som handlar om minskat omgivningsbuller bidrar till att faktiskt minska källan till bullret. Indikatorerna i sig behövs för att säkra att människor i staden inte drabbas av buller men främst måste det finnas indikatorer för att minska uppkomsten av buller, exempelvis genom att radikalt sänka hastigheter, minska biltrafiken i stort och utveckla bilfria områden i staden.

Givet att programmet erkänner de kvarstående utmaningarna för att nå till Parisavtalets målsättningar kan vi slutligen konstatera att klimathandlingsplanen inte tar ställning för att lägga ner Bromma flygplats, i sammanhanget såväl anmärkningsvärt som beklämmande.

Gustav Johansson (M) yrkar att nämnden ska besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden Gustav Johansson (M) ställer Veronica Palms m.fl. (S) och Hassan Jamas m.fl. (V) yrkanden mot sitt eget yrkande och finner att nämnden beslutar i enlighet med hans eget förslag.

Reservation

Veronica Palm m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

Hassan Jama m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

Särskilt uttalande

Tobias Karlsson (SD) lämnade ett särskilt uttalande:

Miljöprogrammet utgår i hög grad ifrån Agenda 2030, vilket innehåller en hel del bra punkter såsom giftfria miljöer mm, men saknar punkter som Stockholms medborgare sannolikt upplever som viktiga, exempelvis en levnadsmiljö fri ifrån nedskräpning, vilket är ett stort problem på flera ställen i staden.

Miljöprogrammet skriver att det är upp till implementerande organ att avgöra vilka åtgärder som är kostnadseffektiva, men Sverigedemokraterna ser gärna att en beskrivning av kostnadseffektivitet i förhållande till redovisad nytta är ett krav för genomförande av satsningar. En avsevärt mer kostnadseffektiv åtgärd är internationella klimatinvesteringar i länder som inte kommit lika långt i sitt arbete som Stockholm och Sverige. Sverigedemokraterna delar ambitionen om att den egna organisationen bör eftersträva att bli klimatneutral, men vill understryka vikten av ett helhetsperspektiv för att inte i utbyte försumma stockholmarnas behov på andra områden. Vi anser att politiken bör ha en pragmatisk hållning till de samhällsproblem vi ser för att undvika att nya uppstår.

Miljöprogrammet nämner inte att kärnkraft är långt mer effektiv än exempelvis vind och solkraft utan förutsätter att arbetet måste utgå ifrån den nationella röd-grön-liberala energipolitiken.

Ersättaryttrande

Lisa Palm (Fi) lämnar ett ersättaryttrande:

Vi välkomnar det reviderade miljöprogrammet men om vi hade styrt hade målet om en fossilfri stad varit 2030 och målet om en fossilfri organisation 2025 för att

möta det klimatnödläge vi befinner oss i med de akuta åtgärder situationen kräver.

Vi hade velat se ett tydliggörande av de målkonflikter som kan finnas mellan stadens miljö- och klimatmål i förhållande till målet om ökad tillväxt. Även den sociala dimensionen hade behövt vara tydligare. Vi vet att olika grupper belastar klimatet och miljön olika mycket, och att olika grupper drabbas olika hårt av klimatförändringar och miljöförstöring, såväl inom Stockholms gränser som globalt. Vi vet också att global rättvisa, jämlikhet och jämställdhet är en förutsättning för effektiva åtgärder och klimaträttvisa. Dessa perspektiv saknar vi i miljöprogrammet och klimathandlingsplanen.

Vi hade velat se skarpare förslag för att komma tillrätta med utsläppen från biltrafiken genom en innerstad helt fri från privatbilism, som ett första steg genom bilfria dagar. Vi ser inte en elektrifiering av biltrafiken som det främsta verktyget för att lösa klimatkrisen. Som klimathandlingsplanen visar har bilanvändningen ökat i staden och utsläppen förblivit konstanta även när nya, miljövänligare drivmedel ökat. Vi behöver en riktig omställning från privata till kollektiva färdmedel, gång och cykel.

Det är också viktigt att ta med i beräkningen de utsläpp och miljöskador som görs utanför Stockholms och Sveriges gränser när det gäller tillverkning av alternativa drivmedel samt de villkor som dessa tillverkas under för att inte bidra till fortsatta brott mot mänskliga rättigheter, globala orättvisor och miljöförstörelse. Att barn bryter kobolt i Kongo för att Stockholmare ska kunna färdas i elbilar kan aldrig vara en acceptabel lösning på klimatkrisen. Inte heller att Amazonas skövlas till förmån för sockerrörplantager för tillverkning av etanol.

Vi ser positivt på att miljöprogrammet lyfter vikten av att minska konsumtionens klimat- och miljöpåverkan. Trots bristande tillgång till kommunal statistik är det uppenbart att utsläppen av växthusgaser i Sverige ur ett konsumtionsperspektiv långt överskrider vad som är hållbart. Vi vill se kraftigare åtgärder för att komma tillrätta med utsläppen från konsumtionen.

För att påverka livsstil och konsumtionsmönster behöver staden göra det enkelt för medborgarna att leva hållbart och dessutom vara aktiva i utvecklingen av staden. Staden behöver i större utsträckning uppmuntra till samtal och dialog och att göra staden bättre tillsammans med dess medborgare. Klimatsmarta stockholmare nämns i handlingsplanen och programmet, men för att öka kunskapen om problemen med dagens resurskrävande livsstil behöver mer göras

än de punktinsatser som lyfts. Vi ser en stor outnyttjad potential i samarbeten med exempelvis medborgardrivna initiativ.

Det måste bli enklare för stockholmare att handla begagnat, återbrukat, reparerat och hållbart i stället för att handla nytt. I miljöprogrammet nämns som goda exempel stadens Pop-Up Återbruk, men de enstaka nedslagen i några stadsdelar per år är för få för att få till en förändring av invånarnas konsumtionsmönster. Därför beklagar vi att det grönbåa styret röstade ner vårt förslag om att inrätta en återbruksgalleria i Stockholm likt den som finns i Eskilstuna.

Vi beklagar också att det grönbåa styret röstade ner vårt förslag om en återbruksdepå för byggmaterial, som hade kunnat öka återbruket i en stad som växer och därmed minska utsläppen från byggsektorn. Det hade passat bra i ett miljöprogram som konstaterar att byggprocessen och byggmaterial står för enorma utsläpp. I stället skjuts åtgärderna på framtiden genom att enbart ge i uppdrag att utveckla klimatberäkningar.

När det kommer till utsläpp från livsmedel har majoriteten ett mycket svagt förslag om att "ökat utbud av vegetariska livsmedel", vi hade istället velat införa vegonorm inom den kommunala verksamheten.

Avslutningsvis vill vi hålla med förvaltningen om att ett lyckat förändringsarbete kräver resurser. Stadsdelsnämnderna torde ses som centrala för att lyckas med såväl miljöprogram som klimathandlingsplanen, men de senaste årens nedskärningar på stadsdelarna skapar sämre förutsättningar att åstadkomma de förändringar vi vill se när alla verksamheter går på knäna.

§ 14

Klimathandlingsplan 2020-2023

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2019/1041

Stadsdelsnämndens beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Ärendet

Den nya klimathandlingsplanen för 2020-2023 har som mål att Stockholms stad ska vara en fossilfri organisation år 2030 och att hela staden ska vara fossilfri och klimatpositiv år 2040.

Handlingsplanen har räknat på en klimatbudget fram till år 2040 som visar den maximala mängden växthusgaser som staden får släppa ut. Insatser riktas främst mot transportsektorn, fjärrvärme, elproduktion och användning samt gasanvändning.

Förvaltningen ställer sig positiv till klimathandlingsplanen. Staden skulle kunna ta ytterligare ansvar för att minska klimatpåverkan även från konsumtion då detta är en stor källa till utsläpp.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 16 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/668.

Yrkanden

1. Veronica Palm m.fl. (S) yrkar att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut, samt
2. att därutöver anföra följande:

Vi socialdemokrater i Enskede Årsta Vantör anser det är önskvärt att ett CCS (koldioxidfälla) placeras vid Högdalens förbränningsanläggning. Vi socialdemokrater anser också att administrationen för detta placeras i vår stadsdel. Vi anser att kollektivåkandet behöver förbättras genom att Östberga får sin tunnelbana, tunnelbanan i Hagsätra förlängs till Älvsjö och att busslinjenätet i vår stadsdel utvecklas mer. Dessutom behövs mer arbetsplatser i vår stadsdel där mer än hälften pendlar till en arbetsplats utanför stadsdelen.

Vi socialdemokrater välkomnar den efterlängtrade klimathandlingsplanen för åren 2020–2023, för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm år 2040. Klimatomställningen måste mötas med en radikal politik för att minska vår miljöbelastning och vårt uttag av jordens resurser. Stockholm är idag en av få städer vars utsläppsminskningar och ambitioner ligger i linje med FN:s 1,5-gradersmål. Vi ska fortsätta vara världsledande, inspirera till klimatomställning och sprida goda exempel från en stad som ligger i framkant. Det kräver samarbete mellan samhällsaktörer, näringsliv, civilsamhälle och medborgare.

Vi beklagar att stadens klimathandlingsplan, som ska gälla från år 2020, kommit så sent att målsättningarna och indikatorerna inte kan föras in i stadens budget för samma år, eftersom programmet kommer efter att budgeten redan är beslutad i kommunfullmäktige. Vi har länge vetat att ett nytt miljöprogram behövdes tas fram och bli klart i tid för att synkas med budgeten under år 2019. Denna försening innebär i praktiken ett förlorat år för stadens klimatarbete. Det är mycket allvarligt.

*Vi vill i likhet med remissvaret från stadens råd för Agenda 2030 framhålla kopplingen till den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Olika grupper i samhället drabbas olika hårt av miljö- och klimatproblem och politiken för att möta klimatproblemen måste gå hand i hand med en aktiv politik för jämlikhet och jämställdhet. Agenda 2030-rådet skriver: **Starka insatser i miljöpolitiken och högre klimatambitioner kan, rätt utformat, bidra till att minska olika klyftor i staden som mellan män och kvinnor, stadsdelar och inkomstgrupper. På samma sätt kan insatser för att minska klyftor vara viktiga för att klara av att göra tillräckliga åtgärder för att nå de uppsatta målen.** Detta är viktigt och bör höras i det fortsatta arbetet med handlingsplanen.*

Även ekonomiska aspekter saknas i miljöprogrammet. De föreslagna åtgärderna bör kompletteras med uppskattningar på vad de kommer att kosta. Det blir då tydligt vilka åtgärder som ger störst utsläppsminskningar för varje använd krona. Dessutom tydliggörs att vissa utsläppsminskningar leder till direkta besparingar, så som energieffektiviserande åtgärder.

I handlingsplanen står att staden med dess infrastruktur och ägande av cirka tio procent av byggnadsbeståndet utgör en unik plattform för utveckling av näringslivets smarta miljötekniska lösningar. Det är en stor styrka och innebär att när staden satsar på exempelvis energieffektivisering får det stor effekt. På så sätt hänger de blågrönas planerade utförsäljningar ihop med klimatfrågan. För varje utförsäljning avsäger sig staden rådighet.

Åtgärder inom transportsektorn

Vägtransporter står för cirka 40 procent av Stockholms totala utsläpp av växthusgaser, nämligen 863 000 ton. Ingen minskning har skett sedan år 1990 och bilanvändningen ökar. Utsläppen från transporterna måste därför minska drastiskt och är ett av de områden som kräver mest akuta och långtgående åtgärder. Detta avspeglas dock inte i handlingsplanens åtgärder för transportsektorn. Istället ska en ny handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken tas fram. Vi har inte tid att invänta ett nytt dokument, det finns många åtgärder som bör vidtas direkt.

I handlingsplanen kan vi läsa att staden idag saknar rådighet över de mest kraftfulla åtgärderna. Det finns dock åtgärder som staden har rådighet över men som inte nämns. En sådan åtgärd är höjda parkeringsavgifter (vilket också är i enlighet med stadens parkeringsstrategi). Detta är ett av de verktyg staden har och som vi vet får effekt på bilanvändandet. Det leder inte bara till minskade utsläpp utan även till mindre behov av gatuparkering vilket i sin tur skapar ett trevligare gaturum med mindre trängsel och mer utrymme för exempelvis gående, cyklande och uteserveringar.

En annan åtgärd är ändrade krav på massgodsfordon (i enlighet med Tungtrafikutredningen). Massgodsfordonen står idag för hälften av all godsmängd i staden. En förändrad längdbegränsning så att massgodstransporter tillåts med fordon upp till 15 meter, istället för dagens 12 meter, skulle medföra att antalet transporter av massgod kan reduceras med hela 48,3 procent. Utifrån 2017 års statistik motsvarar det en minskning med ca 775 tunga fordon per år. Eller en reduktion på cirka 50 000 ton utsläpp per år, att jämföra med övriga föreslagna åtgärder som ligger på ca 1 000-3 000 ton. Detta är en åtgärd som skulle få enorma effekter från klimatet. Att denna förändring, som föreslogs av Tungtrafikutredningen redan år 2017, har blockerats är anmärkningsvärt.

Att utsläppen från vägtrafiken ökar kan till stor del förklaras med en stor ökning av lätta lastbilar. Genom tillskapande av fler samlastningscentraler blir fordonsrörelserna mindre, både av lätta och tunga lastbilar, utsläppen blir lägre och stadsrummet blir trevligare. Trafikkontoret skulle kunna analysera vilka platser i staden där det skulle vara lämpligt med en samlastningscentral och utifrån det inventera vilka garage som skulle vara lämpliga att använda för omlastningscentraler. Berörda aktörer på de utvalda platserna kan sedan stöttas i att få igång en samlastningsverksamhet liknande framgångsexemplet Älskade stad.

Enligt handlingsplanen är frågan om vad fordon körs på ett centralt utvecklingsområde. För att skynda på omställningen till exempelvis eldrift kan

staden redan nu bestämma att försäljning av fossila drivmedel ska förbjudas år 2030. Målet är att detta ska vara nationell lagstiftning, men om det inte går bör staden gå före genom att ändå kommunicera att det inte kommer att säljas några fossila drivmedel i staden. Agenda 2030-rådet menar att sådana tydliga "aspiratoriska" mål driver på förändringar i andra led.

I handlingsplanen kan vi läsa att majoriteten av stockholmarnas bilresor görs på fritiden för att handla, uträtta ärenden och utöva fritidsaktiviteter. Sådana resor är splittrade i tid och plats och därför svåra att möta med kollektivtrafik som bygger på att många färdas samtidigt längs samma rutt. Även om bilpooler inte minskar denna biltrafik så har personer som valt bort att äga bil och istället nyttjar bilpool, taxi eller nya delningstjänster också en tendens att minska sitt totala bilresande. Med en utveckling där färre personer äger sin egen bil och istället nyttjar bilpooler kommer dessutom mycket yta att frigöras från stadsrummet. En bil står parkerad en stor del av sin tid, det innebär att ett skifte till bilpoolslösningar skulle innebära ett minskat behov av antal bilar. Staden behöver därför främja bilpooler och göra det enklare att använda bilpool jämfört med att ha en egen bil, istället för att endast fokusera på laddningsplatser till de som har råd att köpa en egen elbil. De gröna parkeringstalen bör skärpas så att det blir ännu mer fördelaktigt för byggherrar att vid nybyggnation inrätta pool med elbilar istället för att anlägga parkeringsplatser. Staden bör också uppvakta regionen om att omvandla SL-kortet till ett mobilitetskort där även bilpooler ingår.

För att få fler att åka kollektivt istället för att ta bilen, och inte bara att fler väljer kollektivtrafiken framför gång och cykel, krävs åtgärder för att minska bilismen där kollektivtrafiken är ett alternativ. Trafikkontoret har tagit fram en trafikplan för city som innehåller sådana förslag. Trafikplanen för city måste antas och fler trafikplaner måste tas fram.

Många av åtgärderna i handlingsplanen handlar om att staden ska verka för regelförändringar på trafikområdet. Några avgörande regelförändringar saknas dock. Det står att staden ska verka för att trängselskatterna miljödifferentialeras. Även parkeringsavgifterna måste kunna miljödifferentialeras så att exempelvis elbilar i bilpooler kan få lägre parkeringsavgifter. Trängselskattportalerna måste också kunna användas för att beivra fordon som olagligt kör in i en miljözon så att miljözonerna får effekt.

I handlingsplanen står att stadens rådighet över flygsektorn är liten. Det stämmer inte. Även om avtalet för Bromma flygplats löper ut år 2038 (det förlängdes av de borgerliga partierna år 2008), måste staden fortsätta arbetet med att förbereda för nedläggning. Det handlar om att börja planera för en ny

stadsdel med tiotusentals nya bostäder och arbetsplatser samt utbyggd kollektivtrafik. Infrastrukturen har långa ledtider i planering och genomförande och därför är det viktigt att redan nu fastställa nedläggningen av Bromma flygplats. Det behövs tydliga förutsättningar för att starta det praktiska arbetet för uppförandet av den nya stadsdelen. Men istället för handlingskraft stoppas nedläggningen på grund av politiska låsningar i den blågröna majoriteten. Det är mycket allvarligt att inget görs för att lägga ner Bromma flygplats och att detta återspeglas i stadens klimathandlingsplan.

En annan allvarlig del av flygtransporterna i Stockholm är att våra skattebetalare subventionerar flygtrafiken och ökande klimatutsläpp. Genom att staden inte tar ut full kostnad av flyget kan biljettpriser hållas nere och därmed gynnas exempelvis inrikesflyget på bekostnad av tåg och annan kollektivtrafik. Denna subventionering måste upphöra.

Åtgärder inom energianvändning för värme och kyla inom bebyggelsen

Avsnittet ska enligt rubriken handla om energianvändning, men handlar även om energiproduktion. I vissa delar blandas dessa så mycket att det blir svårt att veta om utsläppsminskningar kommer från minskad användning eller ökad lokal produktion. Detta skapar otydlighet i styrningen. Avsnittet behöver tydliggöras så att det framgår vad som rör energianvändning och vad som rör energiproduktion.

En viktig del i klimatarbetet handlar om att energieffektivisera byggnader. När staden mäter köpt energi istället för faktiskt använd energi (nettoenergi) blir siffrorna missvisande. Det går också emot vad flera tunga organisationer förordar. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att förnybar energi som produceras i anslutning till byggnaden eller på dess tomt inte ska räknas bort från byggnadens energianvändning. Anledningen är att det ger en godtycklig styrning till vissa energianläggningar och till mindre energieffektiva byggnader. Att fokusera på köpt energi styr bort från fjärrvärme i flerbostadshus och lokaler och skulle öka elanvändningen för uppvärmning och minska elproduktionen i kraftvärmesystemet. När vi socialdemokrater skrev en motion om att mäta använd energi istället för köpt energi i stadens miljöprogram fick vi svaret att detta redan görs. Därför är vi väldigt förvånade över att den nya klimathandlingsplanen redovisar och reglerar köpt energi. Detta måste ändras i handlingsplanen.

Staden har misslyckats med att nå sina mål för energieffektivisering i byggnader. I handlingsplanen bortförklarats detta med omfördelningar av bolagens uppdrag, ökade satsningar på nyproduktion och minskade medel till underhåll och energiåtgärder i det befintliga beståndet. Samtidigt har stadens

skolfastighetsbolag SISAB, som ökat sin nyproduktion oerhört mycket, inte bara lyckats nå sina energieffektiviseringsmål utan även överträffat dem. SISAB har lyckats tack vare digitalisering, automatisering och artificiell intelligens. De har utvecklat ett eget digitalt system som samtliga fastighetsbolag i staden kan använda, men ändå är SISAB fortfarande ensamma om att använda systemet. Åren 2012-2018 minskade de sina utsläpp med 18 500 ton koldioxid. Detta kan alltså vara en av de viktigaste åtgärderna för att staden ska kunna minska utsläppen från sina byggnader. Därför måste driftoptimering genom digitalisering, automatisering och AI skrivas in i handlingsplanen.

Stadens rådgivning till privata fastighetsägare bedöms ge marginell effekt enligt handlingsplanen. Det finns en stor potential i att nå ut ännu mer till ännu fler och därmed få större påverkan. Ett aktivt och uppsökande arbete med praktisk vägledning och rådgivning borde bedrivas gentemot främst bostadsrättsföreningar vad gäller energieffektivisering.

Vad gäller fjärrvärmens måste kolkraftvärmeverket i Värtan stängas och ett nytt kraftvärmeverk byggas i Lövsta. I handlingsplanen står att stängningen ska ske senast år 2022, detta måste justeras till år 2020.

Åtgärder inom elproduktion och användning

I handlingsplanen beskrivs hur flera utsläppsminskande åtgärder inom bebyggelsen och transporterna innebär en elektrifiering, till exempel byte av oljepannor i småhus till värmepumpar, elfordon och elanslutning av fartyg som ligger vid kaj. Detta leder till att den totala elanvändningen troligen kommer att öka framöver.

Ett avsnitt har rubriken ”elbrist”. Eftersom elbrist kan uppstå av olika orsaker, brist på elenergi, effektbrist och nätkapacitetsbrist, bör begreppen korrigeras för att inte skapa onödigt förvirring. I Stockholm råder inte brist på elenergi, däremot effektbrist och nätkapacitetsbrist.

Ett stort hinder för elektrifieringen, och därmed klimatomställningen i vissa sektorer, är dagens effektbrist och nätkapacitetsbrist. Att i handlingsplanen bara konstatera att det för närvarande inventeras vad som kan göras för att begränsa effektuttaget är inte tillräckligt. Staden måste arbeta med frågan på ett mer strategiskt och genomgripande sätt. Att detta arbete avstannade i och med majoritetsskiftet i oktober 2018 är mycket allvarligt. Först i december 2019 har en så kallad elsamordnare presenterats. Handlingsplanen behöver innehålla skarpa förslag och indikatorer för att hantera effektbristen och nätkapacitetsbristen. Nu riskerar vi att på ytterligare ett område stå inför förlorade år på grund av onödiga förseningar.

Åtgärder inom gasproduktion och användning

I handlingsplanen kan vi läsa att läckagen av metangas från ledningsnätet ger utsläpp på cirka 30 000 ton koldioxidekvivalenter, men att läckaget inte ingår i stadens beräkningar av utsläpp. Läckaget är mångdubbelt större än utsläppen vid förbränningen av gas. För att få rättvisande siffror måste detta korrigeras så att även läckaget ingår i beräkningarna. Åtgärder måste specificeras för hur läckage kan minimeras och elimineras. Staden bör också sätta upp ett mål om att endast förnybar gas ska användas senast år 2030.

Konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser

Klimatpåverkan från bygg- och anläggningssektorn i Sverige är mycket stor. Det syns inte i Stockholms statistik eftersom en stor del av utsläppen kommer från tillverkningen av byggmaterial (80 procent av byggskedets klimatpåverkan). I både bygg- och anläggningsprojekt bidrar cement i betong tillsammans med stål till en stor andel av ett projekts klimatpåverkan. Bostadsbyggande med massivträstomme har tidigare visat sig stå för knappt hälften så stor klimatpåverkan som betong om inga aktiva val görs. Cementets klimatpåverkan har dock minskat över tid. Oberoende av systemval så har alla material och alla processer möjlighet att optimeras med avseende på klimatpåverkan. Branschen själv uppmanar beställare att beakta klimatpåverkan i tidiga skeden av plan- och byggprocessen och att ställa funktionsbaserade upphandlingskrav där innovativa lösningar med låg klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv premieras. Det är mycket bra att handlingsplanen innehåller åtgärder om att ta fram kravspecifikationer, det måste dock tydliggöras att dessa ska utgå från ett livscykelperspektiv.

En stor del av klimatpåverkan kommer från den mat vi äter. För att klara mål om minskade utsläpp från maten måste vi tillsammans ta ansvar för hur vi gemensamt kan erbjuda klimatsmarta måltider i våra offentliga verksamheter. Enligt stadens matstrategi ska en modell tas fram för att beräkna, följa upp och redovisa miljö- och klimatpåverkan från stadens måltider. Med en sådan modell kan staden ställa samordnade krav i upphandlingar och ta fram relevanta mål och indikatorer. Att denna modell inte blivit klar i tid för att ta fram indikatorer till budgeten för år 2020, men nu inte heller i tid för att tas med i klimathandlingsplanen, är mycket beklagligt. Viktig tid förloras på grund av förseningen. I klimathandlingsplanen står att kostplaneringsverktyg kan införas som beräknar klimatbelastningen från måltider. Det är inte tillräckligt skarpt. Staden måste skyndsamt ta fram en sådan modell. När modellen är klar behöver strategi för mat, måltidsriktlinjer och kostpolicys uppdateras med konkreta mål angående utsläpp och matsvinn som följs upp via stadens ledningssystem.

I handlingsplanen står att en stadsövergripande resepolicy är under framtagande för att minska klimatpåverkan från stadens resor liksom en modell för kompensation av klimatpåverkan från flygresor. Resepolicyn, som har varit på remiss, reglerar att flygresor ska nyttjas för längre utrikesresor där tåg och buss inte utgör ett alternativ. Vi anser att det onödiga resandet med flyg måste elimineras. Samtidigt kommer det alltid att finnas tillfällen där flyg är ett försvarbart alternativ, till exempel för att tåg och buss inte finns eller för att det är motiverat av tidsskäl. Därför har vi krävt att resepolicyen måste kompletteras med att alla flygresor måste klimatkompenseras. Vi har också skrivit en motion om klimatkompensation, och önskar ett skarpt förslag inom kort. Tillräckligt mycket tid har redan gått förlorad.

1. Hassan Jama m.fl. (V) yrkar att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut, samt
2. att därutöver anföra följande:

Det är glädjande att ett nytt Miljöprogram och tillhörande strategidokument till sist kommer till stånd. Med det sagt är det dock olyckligt att program och handlingsplan kommer så pass försenade då verksamheterna nu ges begränsad eller ingen möjlighet att inarbeta åtgärder i sina verksamhetsplaner. I princip innebär det att program och handlingsplan inte kommer att ha något större genomslag förrän 2021. Att ställa om samhället till en hållbar framtid är vår tids kanske mest avgörande utmaning, och avgör på många sätt förutsättningarna för all annan politik. Trots många goda intentioner och en mängd lovvärda initiativ tycker Vänsterpartiet att denna mest grundläggande insikt saknas i Miljöprogrammet och att denna avsaknad tar sig uttryck i en rad konkreta ställningstaganden. Det är tydligt att detta program är en kompromiss mellan att sätta tillväxt eller hållbarhet först. Vi är positiva till en politik som förenar omställning med en hållbar tillväxt, så att människors välfärd säkras så långt det är möjligt. Det finns dock tillfällen där ekonomisk tillväxt och ekologisk hållbarhet kommer i konflikt, och en insikt om det klimatnödläge vi befinner oss i innebär att hållbarheten måste gå före i varje sådant fall. I den händelse detta innebär ekonomiska kostnader bör dessa finansieras av de som har mest tillgångar för att därmed säkerställa en rättvis och hållbar omställning. Det är denna kombination av tydligt rättvis- och omställningsperspektiv som saknas i det nuvarande programmet och därför gör att det svävar på målet på flera områden.

Programmet anger helt riktigt att biltrafiken utgör en av de största utmaningarna i omställningen och att den inte minskat i den takt som krävs för att nå målen.

Det är förstås också korrekt att det kommer att behövas nationella åtgärder för att ställa om. Men detta förklarar inte den brist på handlingskraft som visas vad gäller stadens egna möjligheter att begränsa biltrafiken. Huruvida det är en övertro på marknadsmekanismer, eftergifter åt röststarka väljargrupper med bil, eller bådadera får redas ut annorstädes, men faktum kvarstår att det saknas åtgärdsförslag som direkt minskar biltrafiken. Vänsterpartiet har drivit tydliga förslag om bilfria dagar, bilfria gator, minskade p-tal, sänkta hastighetsgränser, krav på begränsat antal boendeparkeringstillstånd, översyn av hur stadsplanering kan bidra till stadsutvecklingen för att minimera biltrafik? Alla dessa är åtgärder som skulle minska biltrafiken och därmed utsläpp och problem med buller. Vi saknar också ett livscykelperspektiv på eventuell ökad elektrifiering av såväl privatbilism som transportsektorn då programmet pekar ut elektrifiering som ett sätt att inte behöva minska vägtrafiken. Livscykelperspektivet är viktigt för att inte åtgärder ska leda till ökade utsläpp i staden, i resten av Sverige eller utanför landets gränser.

Målet om minskade växthusgasutsläpp är ställt per invånare och det är alltid ett vanskligt sätt att mäta förändring i dessa sammanhang. Med mål per invånare i en stad som växer kan de totala utsläppen då tillåtas öka, men planetens gränser är absoluta och hållbarheten måste utgå från detta.

Det är bra med ambitioner att utveckla teknik och delningsekonomi, men det är då centralt att man kan säkerställa att det faktiskt leder till klimatnytta och mindre utsläpp – något som staden aktivt måste övervaka. I miljöprogrammet framhålls också att just delningsekonomi inte säkert leder till minskade utsläpp, vad gäller exempelvis bilpooler kan det snarare leda till mer utsläpp. Frågor som rör näringslivet och hur detta kan bidra till miljö- och klimatarbetet hade behövt finnas med även i stadens näringslivspolicy, men där lyste det dessvärre med sin frånvaro – återigen ett tecken på att näringslivspolitikerna och miljöpolitiken i denna stad inte är samstämmiga.

Vad gäller åtgärder för stadsplanering behöver man utöver kollektivt resande och cykel också inkludera ökade möjligheter att röra sig och resa till fots.

Tidigare har frågan om dricksvattentillgång inte varit ett orosmoment i Sverige men idag ser läget annorlunda ut och med ett förändrat klimat behövs nya lösningar för att minska vattenanvändningen. Vi skulle gärna vilja se fler uppdrag om hur staden kan bidra till fler hållbara och vattenbesparande avloppslösningar. Det borde finnas stora möjligheter att uppmuntra nya lösningar när det sker så mycket nybyggnation i staden.

Den biologiska mångfalden och stadens ekosystem är viktiga att bevara och stärka. Vi anser därför att det inte räcker med uppdrag som begränsar sig till att ta fram mer kunskapsunderlag, utveckla processer, utveckla IT-verktyg och öka miljöövervakningen. Det behövs politiska beslut om hur den biologiska mångfalden och ekosystemet ska säkras och utvecklas, baserat på de kunskapsunderlag som redan finns. Vi måste agera. Dessa beslut måste ges genomslag i all stadsplanering och natur- och parkvård i staden.

Samma problematik återkommer i förslagen som rör buller. Inget av de förslag på indikatorer i miljöprogrammet som handlar om minskat omgivningsbuller bidrar till att faktiskt minska källan till bullret. Indikatorerna i sig behövs för att säkra att människor i staden inte drabbas av buller men främst måste det finnas indikatorer för att minska uppkomsten av buller, exempelvis genom att radikalt sänka hastigheter, minska biltrafiken i stort och utveckla bilfria områden i staden.

Givet att programmet erkänner de kvarstående utmaningarna för att nå till Parisavtalets målsättningar kan vi slutligen konstatera att klimathandlingsplanen inte tar ställning för att lägga ner Bromma flygplats, i sammanhanget såväl anmärkningsvärt som beklämmande.

Gustav Johansson (M) yrkar att nämnden ska besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden Gustav Johansson (M) ställer Veronica Palms m.fl. (S) och Hassan Jamas m.fl. (V) yrkanden mot sitt eget yrkande och finner att nämnden beslutar i enlighet med hans eget förslag.

Reservation

Veronica Palm m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

Hassan Jama m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

Särskilt uttalande

Tobias Karlsson (SD) lämnade ett särskilt uttalande:

Klimathandlingsplanen beskriver hur staden planerar att nå sina mycket ambitiösa klimatmål. Dokumentet är överlag gediget genomarbetat och

innehåller både uppgifter om förbättringar som redan uppnåtts, inventering och analyser av områden med stor klimatpåverkan samt strategier för att minska klimatpåverkan i de områden som idag bedöms ha stor besparingspotential.

Sverigedemokraterna ställer sig bakom att Stockholm ska vara ledande i miljö- och klimatfrågor och uppskattar att staden tagit fram en ambitiös plan. Det finns dock vissa områden inom planen som vi anser förbisetts och där antaganden gjorts som ej är självklara vilket riskerar att leda till att de faktiska utfallet av arbetet riskerar att bli ineffektivt, dyrt och i värsta fall kontraproduktivt.

Generellt gäller att åtgärder som medför klimatnytta över tid dels skapar en kostnad i ekonomiska termer, men även en negativ klimatpåverkan vid genomförande av åtgärden. Denna klimatpåverkan ska sedan ställas emot den rörliga klimatbesparing som åtgärden medför. Detta livscykelperspektiv saknas i många delar av klimathandlingsplanen. Exempel på detta är elektrifiering av fordon samt utbyggnad av solenergi, där klimatpåverkan vid tillverkning av fordon och solcellsanläggningar bör finnas med i beräkningarna.

Flera av åtgärderna som föreslås innebär skapande av klimatpåverkan idag i och med att produkter behöver tillverkas för att ge en rörlig besparing i Sverige. Många av dessa produkter, samt råvaruutvinning till dessa, kommer ifrån länder som inte har kommit lika långt som Sverige i utveckling av energisystem och klimatsnål produktframställning vilket innebär att det finns stor risk för att de rörliga besparingar som eftersträvas i Sverige "slås ut" av en stor klimatpåverkan i andra länder.

Livscykelperspektivet är fundamentalt för att uppnå reella resultat i klimatfrågan. Detta nämns i vissa sammanhang i planen (bland annat LCA-krav vid nybyggnation) men Sverigedemokraterna skulle även vilja att detta perspektiv lyfts även i andra sammanhang.

Även kostnadsperspektivet på klimatåtgärder är centralt. För att få en effektiv minskning av klimatavtrycket bör de mest kostnadseffektiva åtgärderna prioriteras. Detta resonemang lyser med sin frånvaro i handlingsplanen.

Med utgångspunkt ifrån kostnads- och livscykelperspektiv hade vi därför gärna sett att staden utreder möjligheterna att arbeta med klimatfrågor i ett internationellt perspektiv, exempelvis via klimatkompensering. Om en åtgärd i Stockholm vida understiger effektiviteten i klimatbesparing i termer av kr/CO₂ekv är det mer effektivt samt billigare att lägga pengarna på en tillförlitlig klimatkompensering. Detta framgår även av Sverigedemokraternas förslag till budget 2020.

När det kommer till minskad klimatpåverkan på nationellt plan är energiförsörjningen central. Kärnkraft är långt mer effektiv än exempelvis vind och solkraft, vilket nämns som exempel på hur staden kan verka för minskad klimatpåverkan.

Att bostadsbristen, och därmed den ökade trångboddheten i staden, presenteras som något positivt vänder vi oss emot. Att det ska föreligga långtgående tvingande åtgärder på företag och orimliga krav på att anpassa sig till privatekonomiskt kostsamma åtgärder för stockholmare är fel väg att gå för att utveckla både Stockholm och stadens klimatåtgärder.

Ersättaryttrande

Lisa Palm (Fi) lämnar ett ersättaryttrande:

Vi välkomnar den nya klimathandlingsplanen men om vi hade styrt hade målet om en fossilfri stad varit 2030 och målet om en fossilfri organisation 2025 för att möta det klimatnödläge vi befinner oss i med de akuta åtgärder situationen kräver.

Vi hade velat se ett tydliggörande av de målkonflikter som kan finnas mellan stadens miljö- och klimatmål i förhållande till målet om ökad tillväxt. Även den sociala dimensionen hade behövt vara tydligare. Vi vet att olika grupper belastar klimatet och miljön olika mycket, och att olika grupper drabbas olika hårt av klimatförändringar och miljöförstöring, såväl inom Stockholms gränser som globalt. Vi vet också att global rättvisa, jämlikhet och jämställdhet är en förutsättning för effektiva åtgärder och klimaträttvisa. Dessa perspektiv saknar vi i miljöprogrammet och klimathandlingsplanen.

Vi hade velat se skarpare förslag för att komma tillrätta med utsläppen från biltrafiken genom en innerstad helt fri från privatbilism, som ett första steg genom bilfria dagar. Vi ser inte en elektrifiering av biltrafiken som det främsta verktyget för att lösa klimatkrisen. Som handlingsplanen visar har bilanvändningen ökat i staden och utsläppen förblivit konstanta även när nya, miljövänligare drivmedel ökat. Vi behöver en riktig omställning från privata till kollektiva färdmedel, gång och cykel.

Det är också viktigt att ta med i beräkningen de utsläpp och miljöskador som görs utanför Stockholms och Sveriges gränser när det gäller tillverkning av alternativa drivmedel samt de villkor som dessa tillverkas under för att inte bidra till fortsatta brott mot mänskliga rättigheter, globala orättvisor och miljöförstörelse. Att barn bryter kobolt i Kongo för att stockholmare ska kunna

färdas i elbilar kan aldrig vara en acceptabel lösning på klimatkrisen. Inte heller att Amazonas skövlas till förmån för sockerrörsplantager för tillverkning av etanol.

Vi ser positivt på att handlingsplanen lyfter vikten av att följa upp konsumtionens klimatpåverkan. Trots bristande tillgång till kommunal statistik är det uppenbart att utsläppen av växthusgaser i Sverige ur ett konsumtionsperspektiv långt överskrider vad som är hållbart. Vi vill se kraftigare åtgärder för att komma tillrätta med utsläppen från konsumtionen.

För att påverka livsstil och konsumtionsmönster behöver staden göra det enkelt för medborgarna att leva hållbart och dessutom vara aktiva i utvecklingen av staden. Staden behöver i större utsträckning uppmuntra till samtal och dialog och att göra staden bättre tillsammans med dess medborgare. Klimatsmarta stockholmare nämns i handlingsplanen, men för att öka kunskapen om problemen med dagens resurskrävande livsstil behöver mer göras än de punktinsatser som lyfts. Vi ser en stor outnyttjad potential i samarbeten med exempelvis medborgardrivna initiativ.

Det måste bli enklare för stockholmare att handla begagnat, återbrukat, reparerat och hållbart i stället för att handla nytt. I handlingsplanens avsnitt om cirkulär ekonomi och återbruk nämns som goda exempel stadens Pop-Up Återbruk, men de enstaka nedslagen i några stadsdelar per år är för få för att få till en förändring av invånarnas konsumtionsmönster. Därför beklagar vi att det grönbåa styret röstade ner vårt förslag om att inrätta en återbruksgalleria i Stockholm likt den som finns i Eskilstuna.

Vi beklagar också att det grönbåa styret röstade ner vårt förslag om en återbruksdepå för byggmaterial, som hade kunnat öka återbruket i en stad som växer och därmed minska utsläppen från byggsektorn. Det hade passat bra i en klimathandlingsplan som konstaterar att byggprocessen och byggmaterial står för enorma utsläpp. I stället skjuts åtgärderna på framtiden.

När det kommer till utsläpp från livsmedel har majoriteten ett mycket svagt förslag om att "ökat utbud av vegetariska livsmedel", vi hade istället velat införa vegonorm inom den kommunala verksamheten.

Avslutningsvis vill vi hålla med förvaltningen om att ett lyckat förändringsarbete kräver resurser. Stadsdelsnämnderna torde ses som centrala för att lyckas med såväl miljöprogram som klimathandlingsplanen, men de senaste årens nedskärningar på stadsdelarna skapar sämre förutsättningar att åstadkomma de förändringar vi vill se när alla verksamheter går på knäna.

§ 15

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism

Svar på remiss från stadsrevisionen, dnr 3.1.3-91/2019

Stadsdelsnämndens beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande till revisorsgrupp 1 som svar på revisionsrapporten.

Ärendet

Stadsrevisionen har granskat stadens arbete mot våldsbejakande extremism under år 2019. Syftet med granskningen är att bedöma om styrelser och nämnder bedriver ett strukturerat arbete för att motverka våldsbejakande extremism.

Revisionskontoret lämnar tre rekommendationer till stadsdelsnämnden utifrån resultatet av granskningen:

1. Säkerställa att berörda medarbetare fullföljer stadens webbaserade utbildning om våldsbejakande extremism.
2. Utveckla rapporteringen till nämnden kring uppföljningen av aktiviteter i handlingsplanerna och en samlad analys av arbetet.
3. Förtydliga hur samverkan med civilsamhället i arbetet mot våldsbejakande extremism ska utvecklas.

Förvaltningen uppfattar att utbildning av personal går enligt den planering som finns och det arbetet kommer att fortsätta under 2020. Förvaltningen har förtydligat uppföljningen av aktiviteterna i handlingsplanen i samband med verksamhetsberättelsen för år 2019.

Förvaltningen föreslår att vänta på den vägledning för samverkan med civilsamhället som kommunstyrelsen ska ta fram. När den är klar kommer förvaltningen förtydliga hur samverkan kan utvecklas med civilsamhället.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 13 januari 2020.

Dnr EÅV 2019/667.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 16

Anmälningssärenden

Stadsdelsnämndens beslut

Anmälningssärendena läggs till handlingarna.

- A. Förteckning över inkomna protokoll, skrivelser m.m., dnr EÅV 2020/2
- B. Delegationsbeslut
- C. Protokoll från pensionärsrådet 2020-02-03
- D. Protokoll från funktionshinderrådet 2020-01-31
- E. Protokoll från förvaltningsgruppen 2020-01-28
- F. Balanslista över nämndens uppdrag till förvaltningen

§ 17

Nämndens frågor

Stadsdelsnämndens beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd uppdrar till förvaltningen att bereda skrivelserna och frågorna nedan och återkomma till nämnden med svar.

Inkomna skrivelser och frågor

Veronica Palm m.fl. (S) lämnar en skrivelse ”Upprepad skadegörelse på Årstafältets koloniområde”.

Veronica Palm m.fl. (S), Hassan Jama m.fl. (V), Lisa Palm (Fi) lämnar en skrivelse ”Öppna Rågsveds fritidsgård”.

Veronica Palm m.fl. (S), Hassan Jama m.fl. (V), Lisa Palm (Fi) lämnar en skrivelse ”Fryshusets verksamhet i Östberga”.

Veronica Palm m.fl. (S), Hassan Jama m.fl. (V), Lisa Palm (Fi) lämnar en skrivelse ”Utöka och utveckla arbetet med stadsdelsmammor”.

§ 18

Stadsdelsdirektörens information

Stadsdelsdirektör Anders Carstorp informerade om följande:

Nollvisionen för undernäring hos äldre

Sex av tio över personer 65 år är undernärda eller i riskzonen. De flesta som är undernärda bor själva med eller utan hemtjänst. Undernäring innebär ett personligt lidande för väldigt många människor och kostar samhället tiotals miljarder kr varje år.

För att arbeta mot detta har förvaltningen gått med i projektet *Nollvision för undernäring* för att ta fram en nationell nollvision för undernäring hos äldre. Projektet är ett samarbete mellan SDF Enskede-Årsta-Vantör, Kävlinge kommun, Livsmedelsakademin, Vinnova och ett antal offentliga och privata aktörer.

Invigning av Glavsfjorden

Den nya förskolan Glavsfjorden på Rämensvägen i Årsta är igång. Förskolan har idag nästan 100 barn inskrivna och är en 6-avdelningsförskola. Invigning är planerad till torsdag den 16 april kl. 14-16.

Sommarjobbsplatser

Den som är född 2004, 2003, 2002 och 2001 och folkbokförd i Stockholms stad kan ansöka om sommarjobb i staden. Tips och svar på frågor finns bl.a. på facebook: feriejobb i Stockholm. Ansökningstid 12 februari - 4 mars.

ABC-träffar

Stadsdelsförvaltningen fortsätter anordna ABC-föräldraträffar som riktar sig till alla föräldrar som har barn 3-12 år. Föräldrakursen består av fyra träffar som är 2,5 timmar långa och utgår från olika teman. De kan bland annat handla om hur du kan stärka ditt barns självkänsla, främja relationer i familjen och hantera svåra situationer. Det finns några platser kvar i vårterminens grupper:

Coronaviruset

Stockholms stad följer naturligtvis händelseutvecklingen gällande coronaviruset.

Bedömningen i nuläget är att stadens verksamheter inte behöver vidta några särskilda åtgärder, med anledning av coronaviruset.

Stockholms stad följer tillsammans med andra aktörer i regionen händelseutvecklingen gällande smittan.

På krisinformation.se finns de ansvariga myndigheternas information om coronaviruset.

Folkhälsomyndigheten har sammanställt frågor och svar gällande exempelvis symptom på smitta och hur viruset smittar. Folkhälsomyndigheten följer händelseutvecklingen kontinuerligt och bedömer risken som mycket låg för att smittan ska spridas i Sverige.

Se även Region Stockholms information om beredskapen i Stockholmsområdet.

Medarbetarenkäten 2020

Den 28 januari skickades medarbetarenkäten ut till stadens anställda. Svaren är viktiga så att vi tillsammans kan jobba för att bli en ännu bättre arbetsplats med en god arbetsmiljö.

Nämnden tackade för informationen.

§ 19

**Nedläggning av faderskapsutredning enligt 2 kap. 7 §
föräldrabalken (FB)**

Stadsdelsnämndens beslut

Borttagen på grund av sekretess.

§ 20

Anmälan av sociala delegationens protokoll från 12 december 2019, 9 januari 2020, 13 januari 2020 och 30 januari 2020

Stadsdelsnämndens beslut

Protokollen läggs till handlingarna.